

Brieven van Daniël Elsevier aan Nicolaas Heinsius (9 Mei 1675-1 Juli 1679)

<https://hdl.handle.net/1874/39986>

BRIEVEN

VAN DANIEL ELSEVIER AAN NICOLAAS HEINSIUS

(9 Mei 1675—1 Juli 1679)

you

8801532

BRIEVEN
VAN
DANIËL ELSEVIER
AAN
NICOLAAS HEINSIUS

(9 MEI 1675—1 JULI 1679)

Volgens het handschrift, bewaard ter Universiteits-bibliotheek te Utrecht, met enkele
aanteekeningen uitgegeven

DOOR DE

Vereeniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels

AMSTERDAM
P. N. VAN KAMPEN & ZOON
1890

VOORWOORD.

Met de uitgave dezer collectie brieven van Daniël Elsevier aan Nicolaas Heinsius (1675—1679), berustende in de verzameling manuscripten der Utrechtsche bibliotheek, heb ik gemeend mijn taak tot de beantwoording der volgende eischen te moeten bepalen :

- 1°. Het leveren van een getrouw afschrift van den tekst.
- 2°. Aanbaling en verwijzing der betreffende plaatsen naar het werk van Alphonse Willems: *Les Elsevier. Histoire et Annales typographiques.*
- 3°. Toevoeging van een enkele biographische noot ter herinnering, soms wellicht tot toelichting strekkende.

Is aan deze eischen voldaan, dan kan deze verzameling brieven, een der vele bronnen waaruit Willems heeft geput, als een passende bijlage worden beschouwd tot zijn doorwrocht werk, zoo belangrijk voor de Nederlandsche bibliographie.

Of deze brieven nog op ander gebied dan dat der bibliographie van

beteekenis zijn, werd van meer dan één bevoegde zijde, o. a. door wijlen Dr. P. A. Tiele, betwijfeld en zelfs ontkend. De door mij aanvaarde en nu verrichte taak laat intusschen de beslissing daarover geheel in het midden. Doch zoo het mocht blijken, dat deze brieven, nu onder de aandacht van meerderen gebracht, den vaderlandschen historicus nog belangrijke bijdragen kunnen leveren voor de nadere kennis van den gang der gebeurtenissen betrekkelijk den vrede van Nijmegen — zoo ze wellicht ook nog van nut kunnen zijn voor den beoefenaar onzer historia litteraria in de 17de eeuw — dan zal zeer zeker met deze tekstuitgave de wensch der Vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels in dubbele mate vervuld zijn.

W. B. FEDER.

Amsterdam, December 1889.

No. 1.

Amsterdam 9 may 1675

Myn Heer

Desen om te geleyden nevens gaende missive myn door sr. Guasconi ¹⁾ behandicht. Messrs Hackius ²⁾ van leijden sullen in korte daghen beginnen te drucken Virgilius cum notis integris Servy ³⁾, Donati et Variorum. in 8o Sy hebben mijn versocht of haer soude willen accommoderen met de nieuwe copye by myn gedruet ende dat haer souden obligeren haer boeck niet uijt te geven als over een Jaer. Hebbe haer beloofft deswegen aen UEd te schrijven ende UEd goetvinden haer te laeten toekoomen. Aengesien soo weynigh apparentie tot Vrede is, dunct mijn dat den Auteur behoorden uyt te geven, de groote exemplaren konnen altydt tot het geprojecteerde eynde bewaert werden. Hier nevens het pasquil tegens Vicquefort, bedancke UEd voorde leeninge. Hier is niet nieus alhoewel het Parlement langer sit als ick geloofft hadde soo ben evenwel van opinie dat het niet langh sal sitten. Waarmede naar myne gants dienstige gebiedennisse verblyve

Myn Heer

De koorts heeft myn
God danck verlaeten.

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

¹⁾ Guasconi was koopman te Amsterdam. Hij komt voor in 't proces van A. Wicquefort als de persoon langs wien de correspondentie van W. met den groothertog van Toscane gevoerd werd. Het blijkt dat hij de correspondentie van N. Heinsius daarheen ook bezorgde; in een brief van Heinsius aan Graevius wordt hij thans vermeld als res magni ducis Etruriae apud Amsteladamios curans. Syll. Burm. IV. p. 269. (Zie D. Everwijn, A. Wicquefort en zijn proces. Leiden, 1857.)

²⁾ Zie over de Hackii en hun betrekking tot de Elseviers, Willems. les Elsevier, pag. CXXI en volg.

³⁾ Over commentariën van Servius op Virgilius meldt Heinsius ter loops in een brief aan J. F. Gronovius. (den vader) 29 Majj 1662, Burm. Syll. III. p. 476.

No. 2.

(niet van de hand van E.)

Amsterdam den 15. May 1675

Myn Heer,

UE^d schryven van den 13. deses hebbe gistern wel ontfaanhen, ende daeruyt UE^d meeninghe wegens den text van Virgilius ¹⁾ verstaen, sal daerin niet voornemen, voor ende alleer UE^d gesproocken te hebben, daertoe UE^d overkomste verwachten sal.

Alsoo tegenwordigh wederom een access van de Cortse hebbe, als kan UE^d. de begeerte quittance van't geweer nae Moscow gesonden, nu niet oversenden, doch sal sorghe draeghen dat sulcx op morghen magh geschieden.

Den brief aen de Heer Advocaet Hillersbergen ²⁾ hebb(e) doen behandighen twyffele niet ofte SE^d sal de commissie in de aentie wel waergenomen hebben, ende aen UE^d daerover bescheyt laeten toekomen. By aldien niet de Cortse gehadt hadde, soude ick dito Heer sels gesproocken hebben, twelek nu niet hebbe konnen doen, synde eerst gistern nae de mid-dagh van Sgravelant ³⁾ t'huys gekomen ende hebbe my t'sedert geduyrigh te bedde moeten houden. Waermede eyndigende blyve naer myne gantsch dienstighe Gebiedenis

Myn Heer

UE^d GDW Dienaer
pro Daniel Elsevier.

(Adres:)

Myn Heer
Myn Heer Nicolaes Heinss
ten huys van Juffr. Bredero,
opt eynde van de Cingel in
s Gravenhaegh.

B.t

¹⁾ Omtrent de uitgave van Virgilius in 1676 en 1679 wordt hier en voor de volgende brieven nos 2—4, 6—14, 54, 55, 61 en 64—70 verwezen naar Willems t. a. p. 1523.

²⁾ Conradus Hillersbergen of Hillensbergen vindt men in het A. A. van Utrecht ingeschreven in 1656; in dat van Leiden als jurist in 1658. Heinssius noemt hem ter loops in een brief aan Perizonius van XIX Aug. 1680 (zie Burm. Syll. IV. p. 817).

³⁾ Zie over de buitenplaats te 's Gravenland van Lodewijk Elsevier,

No. 3.

Mijn Heer

D'ingeleijde wert mijn aenstonts behandicht. Dewyl nu de Vrede schijnt achter uyt te gaen soo versoecke dat de proeven van Virgilius gecorrigeert myn gelieft wederom te senden opdat de kleyn papieren magh afdrucken, waarmede myn dienst sal geschieden.

Verblijve

Mijn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

Amsterdam 20 Maert 1676.

(Adres:)

Myn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins

Resident. Ten huysen van

Juffrow Bredero opt

eynde vande Cingel in

bt.

sGravenhage.

No. 4.

Amsterdam 11 April 1676.

Myn Heer

Alsoo mijn drucker meester enige difficulteyt vint over het afdrucken vande laaste bladen van Virgilius: soo hebbe hem gesegt sulx aen UEd te schryven gelyck hy inde ingeleyde gedaen heeft, daer op met den eersten antwoordt ben verwachende nevens de proef wederom alsoo daer alleen naer wachten. D'ingeleyde eergisteren avont van Messrs Guasconi ontfanghen.

Hebbe occasie gehadt over de bewuste saecke naer Paderborn te schryven.

met wien Daniel Elsevier, zijn neef, van 1654—1665 was geassocieerd. Rammelman Elsevier: Uitkomsten van een onderzoek omtrent de Elseviers—Utrecht 1845, p. 43, en Willems t. a. p. pag. CCXIV en CCXVI,

Hier is niet besonders nieuws ofte staet inde Courante. Waer mede naer myne gants dienstige gebiedenisse verblyve

Myn Heer
 UEd GDW Dienaer
 Daniel Elsevier.

Vermits mijne Opera Ovidy 24° 1) uytverkoft syn soude die de toekomende weeck weder onderhanden geven sulx by aldien UEd iets daer in te veranderen heeft, gelieft myn sulx te adviseren. Die in 12° 2) syn mede op weynige wegh. Of die wederom soo sullen gedruet werden ofte dat die volgens UEd voordesen concept in 8° met nooten gelieft uyt te geven daerover verwachte UEd advijs. UED gelieve wegens de Tytel van Virgilius mede indachtigh te syn ende of UEd naem daer niet moet opstaen in plaets van UEd vaders naem 3).

No. 5.

Myn Heer

UEd missive van gisteren te recht ontfangen daer uyt met leetwesen gesien UEd indispositie „Wil hoopen die gepasseert ende in beeter gesontheyt sult herstelt sijn. Wy hebben al 2 bladen geset in Ovidius 24°: soo dat ten hoochsten wenste dat de verbeterde copye kost bekomen. Tegens wanneer UEd die myn sout konnen toesenden versoecke te weeten. Het is vrent dat het pacquet van Monsr Bigot 4) noch niet overgekomen

1) Ed. van 1652, herdr. in 1664. — De 3°. edit. is van 1676, waarover hier gehandeld wordt.

2) Ed. van 1661.

3) De „Virgilius“ door Daniel Heinsius uitgegeven, is van 1636 (in 12°), zie Willems t. a. p. 450.

4) Emery Bigot, 1626—1689. Zie verder noot van n°. 26.

is, verwachte het dagelyx. Myn nicht ¹⁾ heeft myn noyt ge-
gecommunicceert wegens het verkoopen van hare Manuscripten
soodat daer niets van geweten hebbe voordat sulx by UEd
myn was bekend gemaect. D'ingeleyde is myn door Monsr
Guasconi toegesonden. Waarmede verblyve

Myn Heer

Amsterdam 23 April 1676.

UED GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

(Adres:)

Mijn Heer

Mijn Heer Heijns, Resident Ten

Huijse van Mevrouw Brederode

opt Eijnt vande Cingel in

Schravenhaage.

138

No. 6.

Mijn Heer

UEd missive van 15 deser te syner tydt ontfangen: doch
gewacht te antwoorden tot dat de brieven van Vranckryck
souden syn gekoomen, met de welke hyden het Cognoisse-
ment van het bewuste pacquet hebbe ontfangen ende wert den
schipper alle uyren verwacht. Dit is alles wat UEd des aen-
gaende wete te schryven.

Hebbe met myn Nichte tot leyden gesproocken welke
haer Manuscripten niet heeft vercoft oock beloofst sulx niet te
doen sonder myn advys: soo dat die saecke in syn geheel is.
soo haest de bladen van Virgilius sullen wesen afgedruet sal
UEd deselve toesenden.

De brieven van Parys ende het leger hebben niets van

¹⁾ De hier bedoelde (zie ook de brieven o. a. van 19 Mei, 3 Juni, 1676
en van 1 Juni 1677.) zal de weduwe van Johan Elsevier te Leiden zijn,
Eva van Alphen, die na den dood van haar man (1661) de zaak voort-
zette en in 1695 stierf.

beduijden medegebracht, alsdat beyde de legers nochtgens den ander gecampeert legghen. Tot Toulon waren de 6 schepen naer Messina vertrocken wedergekeert, vande Galeyen wert geen mentie gemaect.

Waer mede naer myne gants dienstige gebiedenis verblyve
Myn Heer

Amsterdam 19 may 1676.

UEd GDw.Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres:) Monsieur
Monsieur Heijns Resident ten
Huijse van Mevrouw Brederode
opt Eijnt van de Cingel
In
Bt. Schravenhaege

No. 7.

Myn Heer

UEd 2 distincte missive d'eene van 27 passato d'andere sonder dato sijn mijn beyde wel geworden. De brieven op Geneve gaen dynsdaghs over Duytslant ende werden tot Reinhausen gefrancqueert, dit is de kortste wegh. D'observationes op Pollucis dictionarium hebbe niet bekomen, sal by andere daer naer vernemen. Van Sr Wolfgangh ¹⁾ hebbe(n) een exemplaeur van Meursy Creta bekomen twelk bij gelegentheyte aende(n) Heer Carpzovius sal senden daertoe in korten occasie

¹⁾ Waarschijnlijk Abraham Wolfgangh, in 't gilde gekomen 23 Oct. 1658, boekdrukker te Amsterdam; Hij komt ook voor onder den pseudoniem Pierre le Grand, zie aangeh. pl. van Adry bij Berghman, Etudes sur la bibliographie elzevirienne etc. 1885. pag. 55. In de penningen-collectie ten gemeente-archieve te Amsterdam bevinden zich van A. Wolfgangh twee verschillende gilden-penningen, beiden met het jaartal 1658. De eene penning is van vóór de afscheiding van het St. Lucas gilde en zelfstandige vestiging van het boekverkoopers-, drukkers- en bindersgild in 1662. Het draagt het wapen van St. Lucas met een B daaronder. Op de andere penning staat het Mercurius beeld met de pers en verdere symboliek zooals in Dirks' Gildenboek beschreven is.

sal hebben, UEd missive wert saterdagh aendenselve[n] per poste voortgesonden.

Het schip daer in de boecken van Monsr de Montauzier leyt in Duyns wacht naer Convoy derft vermits de Fransche capers niet herwaerts koomen wert alle uijren verwacht.

Ick weet tegenwoordigh geen Alantswyn ¹⁾ te bekomen is nu te laet int jaer doch sal wyder daer naer vernemen.

Het is seecker dat Nicht Elsevier niet weet van het verkoopen vande bewuste manuscripten, het sal haer vrent voorkoomen. Myn drucker heeft UEd voor 3 a 4 weecken gesonden eenige bladen van Virgilius, daerop tot dato geen antwoord hebbe ontfangen, het was principael om te weeten of de bewuste praefatie dieder afgelaten was wel magh in 2 gedivideert ofte gescheyden werden, daerop dan UEd antwoord verwachtte om eenmael met het werck een eynde te maecken. Waarmede naer myne gants dienstige gebiedenis verblyve

Amsterdam 3 Juny
1676

UEdGDW Dienaer
Daniel Elsevier

Myn Heer

(Adres:)

Myn Heer Nicolaes Heins
Resident ten huysen van juffr. Bredero
opt eynde vande Cingel
in s'Gravenhage.

No. 8.

Amsterdam 25 Juny 1676.

Myn Heer

UEd missive van 21 deser te recht ontfangen. Hier nevens

¹⁾ Alantswijn. Waarschijnlijk wordt hier bedoeld de soort van plant (*inula*), waaruit bier en wijn gestookt wordt.

nochmaels de proeven van Virgilius, daer op met den eersten UEd antwoord verwachtte om daer van een eynde te maecken. Ick hebbe nu tot twe distincte reysen soo by de schippers van Harlingen als in haer kelder laeten vernemen of soodanigh ongeluck als UEd schrijft hier soude gebeurt syn: doch seggen van sulx noyt gehoort te hebben nochte oock voorgevallen te syn: soo dat een uytstroisel sal sijn.

De schippers soo de packen met boecken vande Heer Montauzier in heeft, leyt noch op de Rivier van londen wachten(d) naer Convoij van hier dat vertrouwe nu met dese wint derwaerts sal syn gekoomen soo haest den schipper aenkomt wert UEd sulx geadviseert.

Daer syn seer slechte tydingen van onze Vloot te Palermo, vrese daer iets aen is. Godt geve vrede: want met desen oorloogh sullen noyt te recht koomen. Waarmede verblyve

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

P. S.

Soo aenstonts ontfange de 2 ingeleijde. Ick hebbe UEd vordesen versoecht advys wegens livy opera dat weder onder de pers in korten sal nemen cum notis varioru(m) ¹⁾.

1. of UEd daer iets in geremarqueert heeft van fouten
2. of daer noch iets behoorde byte doen.

d' Heer Ryeke ²⁾ sprack myn naer myn onthout vande nooten van Sabellicus ³⁾ by te doen, daer over UEd advys versoecke.

¹⁾ Titi Livii Historiarum quod exstat, cum perpetuis Gronovii et variorum notis. 3 vol. in 8°. 1° editie in 1665. De hier bedoelde nieuwe editie zal die van 1679 zijn, welke door Gronovius, den zoon, werd bezorgd (Willems t. a. p. 1358).

²⁾ Theod. Ryeke 1640—1690. Sedert 1672 hoogleeraar te Leiden.

³⁾ Zie n°. 10.

No. 9.

Amsterdam 9 July 1676

Myn Heer

De ingeleijde wert mijn aenstonts behandicht. Ick hadde verwacht antwoord wegens de proeven van Virgilius om daer eens een eynde vante maecken, item UEd advijs wegens livius; twelek in weynigh dagen sal onderhanden nemen.

De brieven huyden van Duijtsland gekomen confirmeren dat maastricht berent is. Met Philipsburg gaet het noch lancksaem voort, de kreyts volckeren wierden daer voor verwacht. Daer soude 800 man uyt maastricht in limburgh getrocken sijn alsoo die mejinden het limburgh soude gelden. Oock syn 200 man uyt die stadt door de luneburgsche geslagen. Waermede naer myne gants dienstige gebiednisse verblyve

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

(Adres:)

Myn Heer

Myn Heer Nicolaes Heins

Resident ten huysse van

Juffrow Bredero opt eynde

vande Cingel in

's Gravenhage.

Bt.

No. 10.

Amsterdam 16 July 1676

Myn Heer

UEd missive nevens de byleggende proeven te syner tydt

ontfanghen. Ick laete de pefatie over d'Eneas even voor den Text van Virgilius koomen ende het bewuste Fragmentum pagina 387 achter de Catalecta stellen ende sullen het nu aenden anderen afdrucken, uytgenomen het groote papier dat blijft leggen ¹⁾. De fout inden Text kan in geen errata brengen dewijl bij het werck geene Errata komen: By aldien UEd eenige andere vint, kunnen achter den Index koomen.

De boecken van Rouaen syn tot Medemblick aengekomen, verwachte deselve dagelijx.

Ick hebbe mijn geabuseert met Sabellicus ²⁾ te noemen ick hebbe gemeynt Sigonius die myn door d'Heer Graevius toegesonden is: doch vrese te groot sal sijn, wenste daer over UEd advijs. Men heeft nu op Philipsburgh beginnen te canoneren. Voor Maastricht is noch niet besonders gepasseert. By Hagenau souden de Keyzersche 500 Franschen doot geslagen ende 300 gevangen bekoomen hebben. Waermede naer myne dienstige gebiedenis verblyve

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres):

Mijn Heer
Hijn Heer Nicolaas Heijns
Resident ten Huijse van juffrou
Brederode op 't Eijnde van de Cingel
In
Schravenhaage.

(Bt.)

¹⁾ Willems. t. a. p. 1523 (pag. 390).

²⁾ Zie n°. 8.

No. 11.

Amsterdam 24 Augusti 1676

Mijn Heer

UEd missive van 22 deser te recht ontfanghen. Ick hebbe noyt eenigh advys gehadt yande indispositie vanden Bisschop van Paderborn ¹⁾: soo dat myn vrent voorquam desselfs overlyden yut de Courante te verstaen. ²⁾

Het is vrent dat wij geen bescheijt bekoomen van Florencen, weet niet wat daer van sal dencken dat geen van allen schrijft. Wat antwoord UEd vande Heer Falconeri ³⁾ sal bekoomen daer van versoecke te sijner tijdt advijs.

Het is myn lief dat geene vande brieven vanden Groot Hertooch syn achtergebleven. Hier nevens eene van Monsr Carpsov die myn van daegh is ter hant gestelt.

Virgilius is tenemael afgedruet, het Tytelbladt van het groote papier is alleen blyven legghen, rest alleen aen het kleyn papier de koop(c)ren Tytel te laeten drucken, dewelcken dewijl (?) moet verandert sijn: soo versoecke op morgen myn die gelieft toe tesenden. De oude is volgens inleggende memorie hebbe die verandert naer myn dunct het behoort: soo UEd het anders begeert gelieft myn sulx morgen te adviseren, anders sal daer soo mede voortgaen.

Hier is niet nieuws als het overgaen van Lantskroon daer de Deenen grooten buijt ende over de hondert metale stucken hebben bekoomen. Hier wert oock geseght dat den deensen Admiraal Rootsteen soo met cenige schepen voor Gottenburgh

¹⁾ Ferdinand v. Fürstenberg werd in 1661 bisschop v. Paderborn.

²⁾ Inderdaad houdt o. a. de „Extraordinaire Haerlemse Donderdaeghse Courant No. 34, van 20 aug. 1676”, het bericht uit „Bremen den 15 augusti: „Den Bisschop van Paderborn is overleden”. Ferdinand v. Fürstenberg stierf echter eerst in 1683.

³⁾ Paulus Falconerius, de broeder van Octavius, die in 1675 was overleden. Met beiden hield N. Heinsius briefwisseling.

lagh, siende de 5 schepen soo in Engellant geequippeert syn
aenkoomen van voor de selve stadt was geweecken. Waer mede
naer presentatie mynes geringen diensts verblyve

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

Mijn Heer

(Adres: ¹⁾)

Mijn Heer Nicolaes Heins
Resident. ten huise van
Juffr Bredro op de hoeck
van de Zingel In
's Gravenhage.

No. 12.

Amsterdam 25 Augusti 1676

Myn Heer

Iek vergat UEd gisteren den Tytel van Virgilius soo alsse
op de leytsche Editie staet te senden doch die examinerende
bevinde datter maer staet P. Virgily Maronis opera nunc
emendatoria ende dewyl geen loode Tjitel daer toe is geor-
dineert soo sal UEd naem opde plaet moeten staen: soo dat
versoecke UEd gelieve te adviseren hoe sulx sal moeten syn.
Waarmede naer myne gants dienstige gebiedenisse verblyve

Myn Heer

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres: ¹⁾)

Mijn Heer
Mijn Heer Nicolaes Heins
Resident ten huise van
Juffrouw Brederode op het
Eijnde van de Cingel
te
s Gravenhage.

¹⁾ Andere hand.

No. 13.

Amsterdam 5 September 1676

Mijn Heer

UEd missive van 31 passato te recht ontfanghen. Het Tytel plaetie sal van daegh vaerdigh sijn soo dat maendagh of dijnisdagh sal konnen exemplaren hebben. UEd missive hebbe de Heer Guasconi gisteren vroegh ter hant gestelt, die mijn weder de ingeleijde heeft behandicht die UEd met desen Bode sende. D'Heer Guasconi sal het bewuste wyder bekend maecken.

Buyten de Courante weete niet nieuws. Bij aldien UEd den Heere Gravius siet versoecke met syn Ed gelieft te spreeken wegens een brief soo d' Heer Gronovius ¹⁾ myn wegens livius geschreven heeft die d' Heer Graevius toegesonden hebbe. Waarmede verblijve

Myn Heer

(Adres:)

Mijn Heer
Mijn Heer Nicolaes Heyns
Resident tegenwoordigh
Tot
Vianen.

UED GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

No. 14.

Amsterdam 12 September 1676

Mijn Heer

D' ingeleijde is mijn eergisteren avont door Monsr Guasconi toegebracht doch alsoo gisteren geen gelegentheyd op Vianen was deselve niet eer konnen senden. Hier nevens een Exemplar van Virgilius gelieft te adviseren hoeveel Exemplaren begeert ende of die gebonden ofte ongebonden moeten syn,

¹⁾ Waarschijnlijk is hier bedoeld Laurentius Theodorus Gronovius. Zie n°. 45 waar Elsevier zijn bezoek vermeldt. De broeder: Jacobus Gronovius was van 1672—1679 in Italië.

hebbe al eenige Exemplaren naer francfort gesonden sal nu oock eenige naer Vranckrijck senden gelieft te adviseren of derwaerts oock eenige sullen moeten gesonden werden.

Hier is niet nieus de saecken gaen aenden onder en boven Ryn niet al te voordeeligh voorde geallieerde soo dat verhoope sy eenmael gedachten des vredes sullen bekoomen, die ons Godt wil gunnen. Verblyve

Myn Heer

(Adres:)

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaes

Heins Resident tegen-
woordigh Tot

Vianen

met eene Rolletie

NH.

Bt.

No. 15.

Amsterdam 29 October 1676

Myn Heer

UEd missive van 22 deser nevens de ingeleyde te syner tydt ontfanghen. deselve d' Heer Blaw gecommuniceert die myn seijde van livorno nochgeen tijdinge te hebben maer wel van Roomen: doch dat desaengaende derwaerts soude schrijven. Hebbe d' Heer Blaw UEd missive gecommuniceert, ende de Heer Joan Blaw gesproocken doch geene occasie gehadt om de secretaris te spreecken die wegens het Cabinet vande Heer Spierings sal spreecken. d' Heer Gronovius ¹⁾ is by myn geweest seyde met UEd wegens livius soude spreecken. Versoecke de saecke soodanigh gelieft te helpen beraden dat een vaste resolutie moogen nemen. De brief naer Hoorn is aanstonts bestelt. D' ingeleyde ontfange aenstonts van Guasconi.

¹⁾ Zie den vorigen brief.

Men begint hier van Vrede te spreeken met wat fundament
kan ick niet sien. De tijdt laet niet meer toe verblyve

Myn Heer

UED GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

(Adres: ¹⁾)

Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins

Resident ten huijse van Juffr.

Brederoo opt Eijnde van de Cingel

In

s gravenhage.

No. 16.

Amsterdam 5 November 1676

Mijn Heer

UEd missive van eergisteren eerst van dese middagh ont-
fangen is by abuys met de schuijt bestelt geweest. Hebbe de
Heer secretaris Blaw wegens t'een en t'ander gesproocken.
Wegens het goet door d' Heer Goes van Romen naer livorno
gesonden daer heeft de Heer Johan Blaw aengenoomen sorge
voor te draghen. Wat belanght het Cabinet van d' Erfgenamen
vande Heer Spieringh versoect d' Heer Pieter Blaw te weeten
waer in het selve bestaet om daer over aen den Groot Her-
toogh te konnen schrijven, syn Ed onbekent sijnde waer uijt
het selve Cabinet is bestaende.

Wat belanght livius, bedancke UEd voor sijn gegeven raedt,
wanneer d' Heer Gronovius hier sal syn: soo sal met sijn Ed
de saecke vaststellen om daer van een begin te maecken.
Cluveri Germania vande laaste druck ²⁾ hebbe noch apart kost
8 guldens ongebonden.

¹⁾ Andere hand.

²⁾ Philippi Cluveri Germaniae antiquae libri tres — Edit. secunda aucta
et recognita — Lugd. Bat. ex off. Elz. A^o. 1631 in f^o. Willemst. a. p. 345.

Hebbe weynigh Exemplaren meer van Ovidius in 12° sulx die wel diende te herdrucken. ¹⁾ UEd heeft myn voordezen doen hoopen van een editie in 8° te prepareren met Commentarien, wat daer van te hoopen ofte dat wederom een editie in 12° sal drucken daer over sal by gelegentheijt een letter verwachten.

D'ingeleyde vanden Groot Hertooch wert myn aenstonts behandicht.

Ick weet geen anderen Tittel van Monsieur de Montauzier als Duc et Pair de France, Gouverneur de Monseign(eur) le Dauphyn a la Cour. Waer mede naer presentatie mynes diensts verblyve

Myn Heer

(Adres: ²⁾)

Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins Resident

Ten huylze van Juffrouw

Brederode opt Eijndt van de Cingel

In

s Gravenhåge.

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

No. 17.

Amsterdam 12 November 1676

Mijn Heer

UEd missive van 8 deser te recht ontfanghen, bedancke UEd voorde communicatie vande saeck vande Heer de Groot: soo daer in iets wijders voorvalt versoecke daer over een letter te mooghen hebben.

Wil hoopen UEd gelegentheyt haast sal toelaeten de Revisie van Ovidius te doen alsoo geen ofte weynigh Exemplaren meer ben hebbende.

¹⁾ Zie naschrift van N°. 4 noot 2.

²⁾ Andere hand.

Wegens d'Heer Spierings Cabinet sal mede naeder informatie verwachten: alsmede wat bescheyt UEd vanden Heer Falconeri wegens d'Heer Dati sal ontfanghen. ¹⁾

Het nevensgaende pacquet hebbe gisteren vande Heer Carpzou door een Coopman alhier bekoomen.

Hier van daen valt niet nieuws te melden als dat weder uyt de naem van Rothe eenige pasquillen gespargeert werden, die soo hot syn dat het syn selven schaemt ²⁾. Verblyve naer presentatie mynes diensts

(Adres: als de vorige hand)

Mijn Heer

n°. 40.

Mijn Heer Nicolaes Heins

Res(i)dent ten huijze van
juffrouw Brederoo opt Eyndt
van de Cingel

met een packxen

In

N.H. 's gravenhage.

Mijn Heer

UEd GDW dienaer

Daniel Elsevier.

¹⁾ Waarschijnlijk is hier bedoeld Carolus Datus. Het gevraagde bescheid zal het antwoord betreffen dat van P. Falconerius door Heinsius werd verwacht, op zijn schrijven van 28 Oct. 1676, waarin hij meldt het vorige jaar naar Livorno verzonden te hebben een kist met boeken gedeeltelijk bestemd voor Octavius Falconerius den broeder van P. F., gedeeltelijk voor Carolus Datus, aan wien de bezending door D. Elsevier gericht werd. Intusschen waren en O. Falconerius en Datus sedert reeds overleden, en had Heinsius aan Laurentus Panciaticus tweemaal geschreven om inlichting aangaande de verzonden boeken. Van dezen antwoord bekomende, verzoekt hij P. Falconerius zich te vergewissen omtrent de bezorging (Burm. Syll. V. p 578).

²⁾ Johannes Rothe of Rothé zooals hij in de Holl. Merc. wordt genoemd, werd in December daarop gevangen genomen doch later door tusschenkomst van invloedrijke vrienden, kwam hij weer vrij. In den Navorscher vindt men aangaande dezen Joh. Rothe een en ander (o. a. bibliographie van zijn geschriften) waarnaar hier verwezen wordt.

No. 18.

Myn Heer

d'Heer Blaw is gisteren by myn geweest ende heeft myn bekent gemaect dat hij van livorno het cognoissement vande twee paxkens of kaskens hadt bekomen, synde geladen int schip genaemt de stadt londen, Capiteyn Frans Barentsen onder Engelsche vlagge, in compagny van een Engels oorloogh ende Coopvaerdyschip leggende gereet om te vertrecken. Den brief was in date 16 october, ende syn de Cognoissementen op de naem vande Heer Pieter Blaw.

D'Heer Gronovius is bij mijn geweest ende heeft mijn geseijt dat hij met UEd wegens livius hadt gesproocken als mede met d'Heer Graevius ende dat hy volgens derselver advijs soude voortvaeren, daer het dan bij gebleven is. Ick verlange te verstaen hoe het met de saeck vande Heer de Groot is. Verblyve naer presentatie mynes diensts

Amsterdam 14
November 1676.

(Adres:)

Myn Heer

Myn Heer Nicolaes Heins
Resident ten huysen van
Juffrow Bredero opt
eynde vande Cingel
in
s Gravenhage.

bt.

Myn Heer

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier

No. 19.

Amsterdam 4 December 1676.

Myn Heer

UEd missive van 25 passato te syner tydt ontfangen nevens het boeck voorde Heer Carpzw dat te syner tydt aen hem sal senden, den brief hebbe syne adresse gegeven.

D'ingeleijde wert mijn aenstonts ter hant gestelt. Ick hebbe van Parys bekoomen een kleyn boexken geintituleert Relation du Conclave 1670 fait par Monsieur Amelotte de la Houssaie ¹⁾ oock description de la Trappe item Bail des fermes et Gabelles de France.

Een duyts heer soo hier is heeft myn geseyt dat d'Heer Gudius fraye dingen over livius heeft die daer over aenden selven heeft geschreven. Deselve heeft myn oock geseijt dat d'Heer Lambecius een sonderlyck manuscript in de keyserlycke Bibliotheeck heeft ²⁾ daer men de lacunes kon sien hoe groot die sijn ende dien Heer meynde men dat wel te leen soude bekoomen: doch ick hebbe geen adresse aendien Heer. Hier is niet niens men verlanght hoe de saecke in Zelant nytvallen sal. Ich hebbe in lange vande saeck vande Groot niet gehoort. ³⁾ By occasie dat UEd myn schryft wenste wel te weten wat hoope UEd aengaende de Vrede heeft. Verblyve

Myn Heer UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

Ick weet een vrient tot wesel die goede Alantswyn ⁴⁾ heeft, soo UEd daar van begeert soude hem daerover schryven.

(Adres, andere hand.)

Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins
Resident ten huijse van
Juffrouw Brederoo opt' Eijnde
van de Cingel

in

S gravenhage.

¹⁾ Amelot de la Houssaie. Zie Willems t. a. p. 1907.

²⁾ In de Syll. Epist. van Burman komt omtrent dit manuscript geenerlei mededeeling voor. Petrus Lambecius was de kleinzoon van Holstenius.

³⁾ Pieter de Groot werd 19 December van dat jaar vrijgesproken.

⁴⁾ Zie noot op n°. 7.

No. 20.

Amsterdam 19 Maert 1677

Myn Heer

UEd missive van 14 dezer te recht ontfanghen, den ingeleyden is op Hamburgh bestelt. De 2 ingeleyde ieder onder een separaet couvert hebbe dese morgen vande post ontfangen. Waer bij het komt dat dese brieven gelyck koomen is mijn onbekent. Ick wil hoopen dat UEd bijdese antwoord wegens het kasken aen Dati gesonden sal bekoomen.¹⁾ d'Heer Graevius is hier doch hebbe het geluck niet gehadt van syn Ed te rencontreren. Het is gisteren en vandaegh hier heel druck geweest soo met de begraeffenis vande Admirael de Ruijter als het veers vande Heer Francius dat sijn E met groote lof desen morgen heeft gereciteert. Ick hebbe van Velleius Paterculus²⁾ noch omtrent 500 Exemplaren, ick sal myn debvoir doen deselve hoe eer hoe liever te debitteren, ondertusschen kan UEd syne copye prepareren, sal ondertusschen occasie nemen van aende Heer Vossius³⁾ daer over te schryven. Verblyve naer presentatie mynes diensts

(Adres:)

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Myn Heer

Daniel Elsevier

Myn Heer Nicolaes Heins

Resident ten huysen van

Juffr. Bredero opt eijnde vande

Cingel in S' Gravenhage.

Bt.

¹⁾ Zie noot van no. 17.²⁾ De laatste editie van Vellejus Paterculus was in 1664 (edit. van Louis en Daniel Elsevier), bezorgd door Is. Vossius in- 12° (Willems t. a. p. n°. 1329). De uitgave van Nic. Heinsius waarvan de aanvankelijke voorbereiding hier wordt vermeld en waarover in tal der volgende brieven wordt gehandeld, zag in 1678 het licht onder den titel: C. Velleij Paterculi quae supersunt. Nicolaus Heinsius Dan. F. recensuit, et castigatiorum libellum addidit. *Amstelodami ex officina Elseviriana A° 1678. pet. in- 12°.* (Willems t. a. p. 1550).³⁾ Bedoeld kan zijn Isaak Vossius (1618—1689) of zijn neef Gerardus, den zoon van Matthaëus (1644—1716). Deze woonde in Middelburg en was lid van den Senatus curiae Flandriae. Hij woonde later in Holland en bezocht dikwijls Isaac V. in Engeland. Hij moet dezelfde Gerardus V. zijn die in de syll voorkomt. Zie over de familie Vossius de rede door Prof. J. W. de Crane te Franeker in 1820 gehouden, en die opgenomen is in de *Annales Acad. Gron.* 1819—1820.

No. 21.

Amsterdam 29 April 1677

Myn Heer

D'ingeleyde wert myn aenstonts door Sr. Guasconi behandicht. Daer wert myn van Parys geschreven over een boeck geintituleert Julius Celsus Constantinus gedruet Anno 1474 de rebus gestis Caesaris ¹⁾ de Heer Vossius maect daer van ²⁾ mentie in syne boecken alsmede van eenen Plinius Valerianus in syn boeck de Vitys sermonis of dese boecken te bekoomen syn ende of UEd iemant weet soo die heeft, sulx versoecke met een letter myn gelieft te adviseren. Hebbe de Claudianus ad Usam Delphini onderweegh ³⁾. Verblyve naer presentatie mijnes diensts

Myn Heer

(Adres: andere hand)

Myn Heer
Myn Heer Nicolaes Heins
resident ten huijse van
Juffr Breroo opt eynde
van de Zingel

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier

In
s gravenhage

Je ⁴⁾ suis fort aise de la Convalescence de M. Heinsius et de son retour au lieu de sa Bibliotheque. Voicij ceque des scavants de ces quartiers desiroient de luy. Il a un Livre rare de Julius Celsus Imprimé en 1474 qui traitte des mesmes matieres que les commentaires de Caesar. On seroit bien aise d'avoir de

¹⁾ In de verzameling is bedoeld schrijven verkeerd gebonden achter den brief van 12 Februari 1678. Het volgt hier op zijn plaats.

²⁾ Hier is bedoeld de oude Gerardus Johansz. V. (1577—1649); het genoemde werk kwam in 1645 uit en werd in 1666 en 1695 herdrukt.

³⁾ De editie van Claudianus in 1677 is een letterlijke herdruk van die van 1650 (Willems t. a. p. 1527.) Het is deze, die in de collectie in usum Delphini is opgenomen, Zie bij Brunet—:Claudiani quae exstant, interpretatione et annotatione illustr. Guil. Pyrrho. In usum Delphini Parisiis, Leonard in 4°. 1677.

⁴⁾ De copie is niet van Elseviers hand.

quoi prouver que ce livre de Julius Celsus et celui des Commentaires de Caesar sont véritablement deux livres differents. On croit quil ne faudroit pour cela que faire copier une page ou deux des premieres de deux ou trois des livres dudit Julius Celsus, marquer dequels de ses livres ces pages seroient extraittes. et que M. Heinsius en donnast a la fin des ces pages extraittes un certificat de sa main. Quelques gens de lettres lui en seront fort obligés et à vous aussij Monsieur, et pour moi j'auraij soin de vous rembourser ce que vous aurés païé ou fait paier aux Escrivains qui auront copié et extrait ces pages.

No. 22.

Myn Heer

UEd missive van gisteren te recht ontfanghen, d'ingeslooten wert overmorgen op leipzig bestelt. soo aenstonts brenghet Helena myn het paxken voor d'Heer Bigot, ende monsr. Guasconi d'ingeleyde van Florencen. Ick moet woensdagh tot leyden syn als wanneer myn nichte wegens Arnobius¹⁾ sal spreekken. Hier is niet nieus als dat den Hertoogh van lottringhen by Thionville stont ende de rest vande Keyserlycke Armé aent marcheren was, men schat dat die vanden bovengen(oemde) Hertoogh tusschen de 40 à 50000 man sal sijn. Waer mede naer presentatie mynes dienstes verblijve

Myn Heer

Amsterdam 6

may 1677

(Adres:)

Myn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins

Resident. Ten huysen van

Juffr. Bredero opt eynde

vande Cingel

in

S' Gravenhage.

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

¹⁾ De Disputationes. adversus gentijs lib. 7 van den apologet Arnobius. zyn met aantekeningen van Salmasius, door A. Thysius uitgegeven bij Le Maire te Leiden in 1651 in 4°.

No. 23.

Amsterdam, 1 Juny 1677

Mijn Heer

Den brief door UEd dienaar geschreven nevens d'ingeleijde van de Heer Bigot te recht ontfanghen. Wat belanght de Ammianus Marcellinus Valesy ¹⁾ daertoe wel ben geneghen om die te drucken ende sal dien Heer myn dienst doen dat voor myn het accoort met de weduwe sluijt. Bij aldien UEd myn d'antwoort morghen avont gelieft toetesenden sal daer een briefie byvoegen ende die overmorghen senden. Daer sal inde toekomende weeck een scheepie naer Rouen vertrecken door het welke eenige boexkens aan dito Heer sal senden, by aldien UEd iets daer by gelieft te voeghen sulx most myn dese ofte in het begin vande toekomende weeck toegesonden werden. UEd hoeft geen Praeadamitae ²⁾ te soecken hebbe daer wel een editie van. Het paxken door Helena mijn behandicht sal aenden selven Heer senden. Hebbe Nicht Elsevier gesproocken seght te vreden te syn UEd de Arnobius te laeten mits daer voor gevende dat redelyck is. Waarmede naer presentatie mynes diensts verblyve

Myn Heer

(Adres: andere hand)

UEd GDW Dienaer

Myn Heer

Daniel Elsevier.

Mijn Heer Nicolaes Heinsius

Resident ten huijse van juffr.

Breroc opt Eynde van de Cingel

in

s gravenhage

¹⁾ Ammiani Marcellini. Rerum gestarum libri XVIII edid. Valesius, verscheen in 1636 in 4°.

²⁾ Willems, t. a. p. 1188 en 1189.

No. 24.

Amsterdam 8 Juny 1677

Mijn Heer

UEd missive van 2 deser te recht ontfangen. Hebbe aen de Heer Bigot geschreven dat wel genegen was om Annianus Marcellinus te drucken. Bij aldien UEd mijn de Copije van lindebrogius kan procureren daer mede soude myn dienst geschieden anders sal ick selfs derwaerts schryven. sal d'Heer Bigot mergen eenige boecken senden nevens die geene soo UEd myn toegesonden heeft. Het sal myn aengenaem syn dat de Eere in korten te verwachten hebbe van UEd hier te sien. Wat Salmasy Annotationes in Arnobium belanght daer over sullen wel accorderen. D'ingeleyde wert myn aenstonts behandight. Hebbe een boeck in Philosophie gedruet geintituleert De Deo Anima et Malo den Auteur is Bipontinus genaemt Poirret ¹⁾. Waer mede naer presentatie mynes diensts verblyve Myn Heer

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres:)

Myn Heer

Myn Heer Nicolaes

Heins Resident ten huysse

van Juffrow Bredero opt

eynde vande Cingel

in

Bt. S' Gravenhage.

¹⁾ Petri Poirret, P. Cogitationum rationalium de Deo, anima, et malo libri quatuor etc. Amstelodami, apud Dan. Elsevirium, 1677 in 4°. Zie Willem's t. a. p. 1537.

No. 25.

Amsterdam 8 July 1677

Myn Heer

Desen per couverte vanden ingeleyden soo myn aenstonts wert behandicht. Wanneer UEd gelegentheyt ende gesontheyt het toelaet soo versoecke om de Commentarius over Ovidius gelieft te dencken: dewyl nu meester van die Cotype ben ende die soodanigh kan drucken als UED het sal goetvinden. D'Armade van duc de lorraine heeft het niet langer kunnen uythouden soo dat een quartier van mets is gepasseert wyder naerde moesel apparent bij foute van levens middelen.

Waermede naer presentatie mynes dienst verblyve

Mijn Heer

(Adres, andere hand:)

Mijn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

Mijn Heer Nicolaes Heins resident

ten huysen van juffr. Breroo

opt eijnde van de Zingel

In

S gravenhage

No. 26.

Amsterdam 13 July 1677.

Myn Heer

UEd missiven van 9 en 10 deser te recht ontfanghen. Hier nevens gaet een proefie van het Veers van Thuanus. De Veerssen kunnen geen grooter letter vallen alsoo anders alle dubbeldde Regels souden maecken: doch de nooten hebbe grooter letter genoomen als die alle mooghen achter aenkoomen: doch soo die onder de veerssen moeten koomen soo souden die met een Brevier letter moeten gedruet werden ende dan soude het te kleynen boexken vallen, twelck nu met soo grooten letter maer 5 vellen sal maecken. UEd kan het met d'Heer van Zuylichem overleggen aende welke versoecke mijn dienstige gebiedenis gelieft te doen. Bij aldien de nooten achter aenkoomen moeten de veerssen genombert wesen opdat

de leser de woorden inden Text magh vinden daer over gecommenteert wert sal hier op met den eersten antwoordt verwachten. ¹⁾

Wat Vellejus Patereulus belanght sal de corectien laeten afschryven ende UEd het exemplaar weder toezenden om met de Hacky daer over geen contestatie te hebben. Sal UEd bij provisie het Exemplaar op morgghen nevens een Discours vande heer Spanheim sur la Creche ²⁾ soo hy myn geordineert heeft aen UEd te senden, oversenden. Ende voor en aleer UEd het Exemplaar de Hacky overlevert, het selve hier verwachten om een exemplaar naer het selve te laeten corrigeren.

Het boexken als mede den brief voor d' Heer Carpzou hebbe aen syn correspondent behandicht, den brief is per poste versonden.

Het kleyne boexken sal nevens de rest aende Heer Bigot ³⁾ senden. Waarmede naer presentatie mijnes diensts verblyve

Myn Heer

(Adres:)

Myn Heer

Myn Heer Nicolaes

Heins Resident ten

huysse van Juffr. Bredero

opt eynde van de Cingel

in

Bt. S' Gravenhage

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

¹⁾ Posteritati. J. Aug. Thuani (de Thou 1553—1617) Poematium etc. Zie Willems, t. a. p. 1559. cf. nos 27 en 32, en Graevius aan Heinsius, 1 Juni 1677 (Burm. Syll.)

²⁾ Discours sur la crèche de Nostre Seigneur. Seconde édition revue et augmentée A. Cologne, 1677, in 12°. Zie verder Willems, t. a. p. 1532.

³⁾ Emery Bigot, 1626—1689. Hij reisde in Holland; zijn uitgebreid en beroemde bibliotheek werd in 1706 verkocht. Gelijk met andere beroemde tijdgenooten voerde hij briefwisseling met N. Heinsius, zooals blijkt o. a. uit diens brieven aan Schefferus en Carpzovius (Burm. Syll. V.) Zie over zijn betrekking tot D. Elsevier, Willems, t. a. p. pag. CCXXIX. Hij bezorgde een uitgave van den griekschcn text van het leven van St. Chrysostomus met nog eenige kleine grieksche MSS in de bibliotheek te Florence door hem ontdekt. Hoewel er overigens van zijn hand geen geschriften verschenen, stond hij onder de geleerden van zijn tijd hoog aangeschreven, althans Carpzovius meldt in een brief aan Heinsius van 27 Dec. 1679: „Bigotii doctissimi viri, sed communi magis omnium doctorum fama quam scriptis editis mihi cogniti“ etc. (Burm. Syll. V. pag. 327.) vlg. Volgens Tabaraud in de Biogr. Univ. v. Michaud is zijn correspondentie gedrukt.

No. 27.

Amsterdam 22 July 1677

Myn Heer

UEd missive van 16 deser te recht ontfanghen. Ick sal d' Heer van Zuylichem syn komste ende advys wegens het drucken van het vaers van Thuanus afwachten.

Soo haest UEd mijn de gecorrigeerde text van Vellejus sal senden sal laeten de correctien afschryven. De boecken voor d' Heer Bigot werden noch dese weeck versonden. Het is vrent dien Heer wegens Ammianus Marcellinus geen antwoord schryft. De brief aen Glasemaker ¹⁾ hebbe doen bestellen.

D' ingeleyde is myn van daegh door Sr Guasconi behandigt. Waermede naer presentatie mynes diensts verblyve

Myn Heer

(Adres:)

UED GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

Myn Heer
Myn Heer Nicolaes
Heyns Resident
ten huysse van juffrow
Brero opt eijnde vande
Cingel in
Bt. S' Gravenhage.

No. 28.

Amsterdam 7 Augusti 1677

Mijn Heer

Hebbe UEd voor eenige daghen op den Hage geschreven daer op antwoord ben verwachtende, wil vertrouwen UEd deselve sal ontfanghen hebben. Hier nevens gaen de 2 Exem-

¹⁾ Hoogstwaarschijnlijk is bedoeld I. H. Glasemaker; zie n°. 54, waar Elsevier hem als een „overzetter“ noemt. Hij komt dan ook voor als de vertaler o. a. van Fern. Mendez Pinto's wonderlijke reizen en van Marcus Paulus Venetius reizen. Zie P. A. Tiele, Nederl. bibliographie van land- en volkenkunde bl. 193 en 194.

plaren van Vellejus Paterculus, het eene uyt het ander gecopieert. Item op het inleggende memorijtie eenige gedachten van myn Corrector, of die van eenige waerde syn sal UEd kunnen oordelen.

Met het drucken van het veers van Thuanus sullen nu voortgaen.

d'ingeleyde is van Monsr Guasconi hy seght op gisteren van UEd geen brieven ontfangen te hebben. Waermede naer presentatie mynes diensts verblyve,

Buyten de Courante
weete niet nieus.

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

No. 29.

Mijn Heer

Het is mijn leet dat ter aenkomste van UEd al hier naer leyden vertrocken was, hadde UEd al vrijdagh verwaght ende ick ben eerst Saterdagh middagh vertrocken ende dynsdagh wedergekomen. Wat Paterculus belanght sal die ten eersten onderhanden nemen, gelieft myn de copye by gelegentheyt toe tesenden: doch versoecke sulx stilgehouden magh werden op dat myne noch ovrige exemplaren vertieren magh.

Monsr Glasemaker ¹⁾ hebbe de 20 guldens behandicht

d' Heer Guasconi sal op de Beurs spreekken. d' Heer Rijke hebbe wegens Holstenius in Stephanum gesproocken, is besigh met de Copij te vervaerdighen. Schryve huyden aende Heer Bigot wegens Ammianus. d'ingeleyde missive ontfange aenstonts nijt Italien. Waermede naer presentatie mynes diensts verblyve

Amsterdam 26

Myn Heer

Augusti 1677.

UEd GDW Dienaer

(Adres, andere hand:)

Daniel Elsevier.

Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins Resident
ten huijse van Juffr Breroo opt
Eijnde van de Cingel

In

met een paxken s gravenhage.

NH

¹⁾ Zie noot van n°. 27.

No. 30.

Amsterdam 20 September 1677

Myn Heer

Hier nevens gaet een proef van het veers van Thuanus daer in eenige fouten tegens de syntaxis syn doch hebbe die niet derven laeten veranderen. Versoecke dese proef op morgen myn gelieft wederom te senden op dat overmorgen daer mede magh voortgaen, sal maecken het inde toekomende weeck sal afgedruet sijn. Wanneer UEd antwoord wegens Hoornbeyn sal ontfangen hebben sal sulx mijn aengenaem syn te verstaen. Hier vandaen valt niet nieus te melden. Verblyve naer presentatie mynes diensts

Myn Heer

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres :)

Myn Heer
Mijn Heer Nicolaes Heins
Resident ten huijse van
Juffrow Brero opt eynde vande Cingel
in
Bt. S'Gravenhage.

No. 31. ¹⁾

Amsterdam 28 September 1677

Myn Heer

UEd Missive van 21 deser is mijn te recht behandigt daer uijt met ongenuchten gesien dat Helena soo onverwacht is koomen t' overlijden dewyl vertrouwe UEd moeite sal hebben om weder soo een getrouwe gouvernante te bekoomen welck UEd van harten ben toewensende. hier nevens een brief uijt sweden soo mijn door een vrient is behandigt vertrouwe van Helenaes swager sal sijn, verhoope daer in sal mentie maeken van het geene wegens Hornbeijn heeft ontfangen, op dat sulx

¹⁾ Van dezen brief is alleen de onderteekening van Elsevier's hand.

meugen liquideren. het manqueert aen mijn niet dat de nooten van Holstenius over Stephanum Byzantinum met alrede op de persse syn gebracht, want tot noch toe niet een bladtt Cotype van de Heer Rijke hebbe ontfangen, ¹⁾ ook soude het selfde werck niet geerne beginnen voordat ick de gantse cotype van tselve sal hebben bekoomen; om daer naer mijne Mesures te nemen met wat letter het sal drucken, ende andre reden meer die UEd licht kan bevroeden ²⁾. wat het boexken de Horologiis ³⁾ belangt tot het selfde wert het fignestie gesneden en sal soohaest niet gedaen syn of sal het selfden afdrucken

wij hebben niet weijnig fautif bevonden de copije van Thuanus en om eenige fauten naer te sien hebbe opgesocht de Editie van Geneve van syne Historie in tomo de vita sua daer het midden in komt dog is bij UEd wel gecorrigeert sullen daer soo mede voortvaeren, onse kermis is oorsaek geweest dat sulx noch niet is geschiet dog sal daer mede nu een kort Eijnde maken als mede van het Tractaetien de Horologiis.

wat belangt de poemata van De Heeren Foreest soude niet gegengen syn deselve op mijne kosten te drucken altewel geleert synde bij die van Monsr. Menage en dHeer Hogerse ⁴⁾,

¹⁾ Reeds 29 Juni 1674 vroeg Graevius aan Rycke: „Fragmentum Stephani de urbibus proditne?“ (brief in de coll. mss. Diederichs op het Amst. archief). Dezelfde klacht over Rycke's talmen en andere oorzaken van vertraging met de uitgave van de Holstenii notae, schreef Elsevier nog twee jaren later (zie den laatsten brief). In 1680 werd de uitgave weer vertraagd door ziekte van R. (Heins. aan Carpz. Burm. syll. V. 329) Het werk kwam dan ook eerst na den dood van E., in 1684, uit „post longam doctorum expectationem“ zooals de titel luidt. Zie verder Willems t. a. p. 1598.

²⁾ Niet onwaarschijnlijk dat Elsevier ook vernomen had wat Graevius 14 Juni van dit jaar aan Heinsius schreef: „Accepi hisce diebus ab amico ex Gallica et Anglia reduce Parisiis esse, qui Holstenii notas in Stephani *Epistolarum* sit emissurus in lucem. Nolim hanc lauream nostro Ryckio praeripi (Syll. Burm. IV.)

³⁾ Geen ander kan wel het hier en verder in nos. 36, 43, 44, 60 en 61 besproken boekje zijn, dan: „Matthaei Campani de Alimenis Spoletini, ecclesiae parochialis S. Thomae in Parione apud urbem rectoris, Horologium solo naturae motu, atque ingenio, dimetiens et numerans momenta temporis, constantissime aequalia. Accedit circinus sphaericus, pro lentibus telescopiorum tornandis, et poliendis, Ad Ludovicum XIV. regum Galliarum Christianissimum *Amstelodami*, apud Dan. Elzevirium, 1678 pet. in 4°. Willems t. a. p. 1544. Uit n° 43. blijkt dat de uitgave in 't begin van 1678 plaats had.

⁴⁾ Zie bij Willems t. a. p. 1411, 1471 en 1492.

welcke laetste geobligeert was volgens accoord ettelijke hondert Exemplaren te nemen en te betaelen, dog mits syn overlijden hebbe daervan weinich ontfangen, dog by aldien deselve Heeren 500 Exemplaren willen nemen sal haer deselve tot een seer redelijcke prijs overlaeten, ende als salweten hoe sij het werck willen gedrukt hebben, ende hoe groot het selfde sal vallen soo sal haer de prijs overschrijven.

soo haest dese twe kleine tractaties sullen gedrukt wesen sal een aanvangh maeken met het drucken van Vellejus paterculus, daer op UEd sigh magh verlaeten.

UEd sal mijn dienst doen nochmaels aen dHeer Bigot te schrijven wegens de Copye van Ammianus Marcellinus alsoo geerne die copije souwde machtig syn.

UEd sal mijn grooten dienst doen aen de dogter van Helena wegens Hornbeijn op Stockholm te schrijven.

De Brief aen dHeer Cuijper ¹⁾ is bestelt.

ick heb sedert voorleede woensdagh een andren daegse koortse gehadt soo dat meest het bedde hebbe moeten houden, dog van daegh synde mijn quaeden dagh, hebbe deselve weini(c)h gehadt; soo dat verhoope daer mede sijn Afscheijt sal genomen hebben, twelck de reden is dat niet eerder hebbe geantwoort ende ook dese door mijn Dienaers handt hebbe moeten laeten schrijven, verblyve naer presentatie mijnes dienst

Myn Heer

UE GD Willige Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres:)

Myn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins resident
ten huijse van Juffr. Breroo
opt Eijnde van de Zingel

In

Sgravenhage.

¹⁾ Waarschijnlijk Gisbertus Cuperus (1644—1716), die sedert 1668 hoogleeraar en sedert 1675 burgemeester was te Deventer.

No. 32.

Amsterdam 7 October 1677

Mijn Heer ²⁾

UEd Missive van 5 deser nevens het paxken is mijn desen morgen eerst behandigt. d'ingeslooten aen DHeer Carpzovius wert Saturdag voortgesonden, ende de twe Boeken nevens de Historie van Abdias mijn in de voorleede weeck mijn door DHeer Rycke toegesonden, sal per Eerster Occasie aen den selven Heer mede voortsenden. de Cotype vande Commentaria over tvers van Thuanus is soo vol fauten, dat mijn correctors daer nauwelyx kunnen door koomen. ick hebbe een brief van dHeer van Zijlichem ontfangen, en saldien volgens hetselve Boexken laten leggen, tot de Dedicatie sal gekoomen syn, twelck versoeke den selven Heer nevens mijne dienstige gebiedenis gelieft bekend te maeken, mijn indispositie niet toelaetende selfs te schrijven.

Hebbe huijden Vellejus paterculus aen mijn Drucker Meester behandigt om het selve aenstonts onderhanden te nemen soo dat UEd int korte een proef te gemoet te sien heeft.

Ick sal morgen op de Beurs bij dHeer Klerck ²⁾ vernemen wogens het paxken van dHeer Schefferus.

Wat belangt de Nooten van Holstenius op Stephanus wenste eerst ten minste de Helft van de Copije te hebben eer deselve gaerne soude Aenvangen te drucken, en opdat ook soude mogen Calculatie maeken hoe groot het werck omtrent souw mogen vallen om mijn in't druck naer te reguleren. de Catalogus van de f(ranc)fortse Messe gaet hier nevens. Versoeke die in

¹⁾ Dezelfde hand als in den vorigen brief; onderteekening van D. Elsevier.

²⁾ Wel is waar geeft zoowel hier, als ook in den volgenden brief Elseviers hand duidelijk den naam van Klerck te lezen. Toch is het hoogst waarschijnlijk dat niet Klerck maar Klencck moet gelezen worden. In n°. 62 echter kan dan ook Klencck gelezen worden. Coenraad van Klencck was van 1677—1681 commissaris van zeezaken. Als zoodanig kon hij inlichtingen verschaffen omtrent de gelegenheid van vervoer naar Upsala, waar Schefferus professor was. Of hij, die eenige jaren te voren als gezant der staten met grooten luister naar Rusland reisde, ook nog bijzondere relatien met Zweden had, is niet onwaarschijnlijk. Coenraad van Klencck was heer van Loirheim en Ohrsen.

een dagh a twee wederom te mogen hebben alsoo die selfs noch niet gelesen hebbe.

Ick hebbe met de plaatsnijder wegens het pourtrait van dHeer Rutgers Zal(ige)r ¹⁾ gesprooken, hij neemt aen het selve toekomende maendagh in dry weken gedaen te hebben hij wil het niet een stuyver minder als 50 guldens doen sonder het koper twelek noch 4 a 5 guldens sal gelden bij aldien UEd het liet snijden soude het niet onder de 75 gl. doen dogh gelieft mijn op morgen te laeten weten offer iets om t'Ovael sal moeten koomen, of desselfs wapen, onderaen sal moeten gesneden werden, Jtem offer Eenige regels onder aen moeten koomen, ende ingetale hoeveel die sullen syn om sigh in het snijden daernaer te richten doch versoeke spoedigh antwoord opdat niet opgehouden worden de begeerde Atestatie sal syn sal mijn best doen te bekoomen waer mede naer presentatie mijnes diensts verblyve

(Adres:)

Mijn heer

Myn Heer

UED GDienst. Dienaer.

Myn Heer Nicolas Heinsius

Daniel Elsevier.

Resident ten huysen van Juffr'.

Breroo opt Eynde van de

Zingel Int

Bt.

S' Gravenhage.

No. 33.

Mijn Heer

Desen dient als dat UEd ingeleyde op leipzigh Moscow ende Paderborn sijn bestelt. Aen het Portrait vande Heer Rutgersius wert gesneden, ende sal soo curieus syn als het

¹⁾ Het portret van Janus Rutgersius, († 1625) den oom van N. Heinsius, waarvan hier en in de volgende brieven sprake is, staat in den Catalogus van F. Muller n°. 4612 beschreven als gegraveerd van de hand van L. Vischer, zijnde een borstbeeld in fraaye gemerkte kleeding met geborduurde kraag en halsketen; onder staat een achtregelig Latijnsch vers van N. Heinsius. Het oorspronkelijk portret berust in de rijke verzameling van den heer Werner Dahl te Dusseldorp en is geschilderd of door Jan van Ravenstein of door Mierevielt (mededeeling van den heer Moes, adj.-archivaris en bibliothecaris te Rotterdam.

niemant hier te Jande soude kunnen doen. In Thuani veers syn 2 bladen afgedruet De rest blyft legghen tot dat de dedicatie sal gekoomen sijn.

Wat de Nederduytsche Poemata vande bovengen(elden) Heer belanghen, UEd heeft myn dienst gedaen met te segghen dat by mijn de Nederduytsche boecken niet werden gesocht, gelyck oock de waerheyt is. Ten anderen vertrouwen de vorige drucker noch wel daer van voorsien is.

In vellejus Paterculus wert geset ende sal UEd in korten een proeve toesenden.

D'Heer Commissaris Klerck ¹⁾ hebbe gesproken heeft geen advys van het paxken, doch seyde myn dat de schepen van sweden alle uyren wierden verwacht.

De Francortse Catalogus, is door abuys van myn volck vergeten inden brief te doen soo die kan vinden wert deselve hier bijgevoeght.

De boecken aenden Heer Bigot syn aengekoomen, UEd missive hebbe dien Heer toegesonden ende een briefken daer by gevoeght.

Hebbe UEd voor desen geadviseert dat de boecken voor d'Heer Carpzovius hier een Coopman hebbe bestelt om aenden selven te senden daarmede bykomt het boeck myn door de Neef vande Heer Rycke toegesonden.

Wat belanght de bewuste Attestatie vinde op mijn boeck niet anders als volght

1669. 16 Augusti Aen le Febvre voor 6 paer	
pistolen 3 Carabyns etc.....	f 115 : 18
18 dito voorde Holsters etc.....	" 34 : 3
voor Scheep doen.....	" — 15
	f 150 : 16
15 dito voor Bleu mourant fluweel tot de	
Holsters.....	" 3 : 16
	f 154 : 12

Hier van kan ick Attestatie geven: doch vande rest vinde ick niets te boeck. UEd gelieve te advisereren hoedanigh dese attestatie moet syn, ofte veel liever daer van een formulier

¹⁾ Zie noot in den vorigen brief.

oversenden, oock adviseren of het voor Notaris en getuygen moet syn ofte onder de hant, ende oock of het op een segel moet staen soo sal ick het aenstonts oversenden, daer op dan UEd rescriptie ben verwachtende.

Ick ben geresolveert Woensdagh naer Nimwegen te gaen soo niets inde weegh komt maecke staet 10 a 12 dagen nyt te syn. Naar presentatie mynes diensts verblyve

Myn Heer

Amsterdam 17
October 1677.

UEd GDW Dienaer,
Daniel Elsevier.

No. 34.

Amsterdam 20 October 1677

Myn Heer

UEd missive van 18 deser te recht ontfanghen. Hier nevens gaet de begeerde attestatie wil hopen soo wel sal syn, by al dien iets mocht aen manqueren kan UEd sulx morghen adviseren soo kan myn Volck myn Vrijdagh op Nimweghen schrijven. Het geweer is hier ende niet tot Uijtrecht gekoft. Van Velleius Patercalus heeft UEd dese weeck onfeilbaer een proef te verwachten, den drucker excuseert sigh daermede dat eenige werxkens op het eynde liepen die hij eerst heeft afgedaen, sal naerdesen beeter voortgaen.

Hier nevens het Francfortse Catalogus was door myn Volck iemant geleent die het eerst van avont heeft weder gebracht.

Hier nevens eenige nooten over Curtius die myn werden aengepresenteert, sullen omtrent 3 vellen drucks belooppen, die by myne editie soo laast gedruet hebbe ¹⁾ soude konnen voeghen, daer van gaet hier nevens een staeltie: versoecke daer over UEd advijs. De man schrijft dat hy oock Commentarien over dien Auteur schrijft die hy nevens een Editie in

¹⁾ Q. Curtii Rufi Historiarum libri, accuratissime editi. Amstelod., typis Dan. Elzevirii A° 1677 Sumpt. Societatis in 24. (Willems, t. a. p. 1529).

4to is in gedachten om naerdesen te laeten drucken. Het is een Conrector in overijssel vertrouwe tot Deventer.

Wat het Portrait vande Heer Rutgers belanght: dewyl het ovael alrede daertoe blanck gemaect is om de Naem en qualiteit in te schrijven: soo oordele best dat de 4 disticha in gespleten Colommen onder aen koomen, sullende dan maer de plaets van 4 regels benemen daer het op aangeleyt is, ende sullen de letters noch tamelyck groot vallen: doch soo UEd het anders begeert sullen het blanck ovael laeten schaduwen ende de naem onderbrengen. Waermede naer presentatie mynes diensts verblyve

Myn Heer

op dit laaste Artyckel
verwachte antwoord.

UEd GDW Dienaer,
Daniel Elsevier.

No. 35.

Amsterdam 4 November 1677

Myn Heer

Comende van Nimwegen vinde UEd missive van 21 passato ende ontfange op huysden die van gisteren nevens de verssen opde Heer Rutgersius, van welcke het portrait sal doen spoedigen ende 200 Exemplaren laeten drucken eer het Portrait oversende, ondertusschen gelieve UEd myn te adviseren aen wie de plaet tot dordrecht sal senden. ¹⁾ UEd geeft geen oordeel over de Noten van Curtius of die goet vint, twelck noch ben versoeckende te verstaen.

Het is myn zeer leet uyt UEd laaste missive desselfs indispositie te verstaen, wil hoopen deselve haast sal koomen te

¹⁾ Hoogstwaarschijnlijk is deze niemand anders dan Matt. Balen, wiens beschrijving v. Dordrecht in hetzelfde jaar het licht zag. Het portret van Rutgers komt daarin voor. Balen heeft de plaat lang gehouden. Aan Blijenburg schrijft Heinsius ten minste 7 Julij 1678: Is, qui Dordracenam civitatem et vetustiores urbis familias publice descriptas dedit nuperius, habet adhuc penes se Rutgersianam imaginem, mihi certe nondum restituit. Aurem illi nunc vello, ne cunctetur diutius, (Schotel, epist. Blyenb.)

cesseren ende UEd in korten in syn voorige gesontheit sal herstelt werden dat van herten ben wenshende. soo haast UEd de proeve van Paterculus sal gelesen hebben sal die terugh verwachten: doch behoeft UEd sigh daer over niet te incommoderen. Hier is niet nieuws als dat de hoope van Vrede begint te vermeerderen die Godt ons wil gunnen in wiens bescherminge UEd bevele ende verblyve

d'ingeleyde van avont
ontfangen.

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier

(Adres, andere hand:)

Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heinsius

Resident ten huise van Juffr

Breroo op het Eijnde vande Cingel

In

s gravenhage.

No. 36.

Amsterdam 17 November 1677

Myn Heer

UEd missiven van 7 en 16 deser te recht ontfanghen. Het boexken de Horologijs is onderhanden ende sal in weynigh dagen gedaen sijn. Den Bisschop van Paderborn schryft myn oock van UEd overkoimste ende dat deselve is verwachtende. Het Portrait vande Heer Rutgers hebbe vanden Plaetsnyder ontfanghen is nu onderhanden vandegeene soo de letters daer in moet snijden, dewelcke het sedert verleden saterdagh heeft gehad. Mijn meester Drucker is derwaerts om het aftehaelen ende soo het niet gedaen is te bevorderen. sal dan aenstonts de 200 afdrucksels laeten drucken ende UEd nevens het Portrait toesenden, ende wat het kost met eenen laeten weeten. met Vellejus Paterculus sullen nu beeter spoedighen, hebbe iets onderhanden gehad dat uyt most. Wegens den 200 pen-

n(ing) sal morgen myn informeren ende UEd bescheyt laeten
toekoomen. Van de Heer Bigot noch geen antwoord bekomen.
per naaste breder verblijve

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

Als de dedicatie over het
veers van Thuanus ontfange sal
alles afdrucken.

(Adres :)

N°. 34.

Myn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins
Resident ten buyse van
Juffr Bredero opt eynde
vande Cingel

NH in
met een paxken S' Gravenhage.

No. 37.

Amsterdam 25 (Novem)ber 1677.

Mijn Heer

In Absentie van Monsieur Elsevier de Afdrucksels van D'Heer
Johannes Rutgersius ontfangen die hier nevens gaen als mede
de plaet en het schilderijtten twyffel niet of sal naer UEd
Contentement sijn. hier nevens specificatie van alle de Onkos-
ten daer voor betaelt.

voor het snijden van de plaet en Letteren daer in	f 57:—
voor het drucken van 200 platen	„ 1:16—
het papier	„ 1:14—
	<hr/> 60:10—

Monsieur Elsevier doet UEd seer groeten souw selfs ge-
schreven hebben dogh sijn spoedigh vertreck naer s gravelant

heeft sulx niet toegelaten blyve naer presentatie mynes diensts

Myn heer

UEd gants Dienstwillige Dienaar
pro Daniel Elsevier.

(Adres:)

n° 53

Mijn Heer

Nicolaes Heinsius

Resident ten huijse van Juffr.

Breroo opt Eijnde van de Cingel

in s'gravenhage.

met een paxken

NH

No. 38.

Mijn Heer

Op UEd versoeck hebbe myn drucker meester bevoolen met Paterculus op het spoedichste voort te vaeren; twelck hy gedaen heeft doch sonder de voorsichticheit te hebben van UEd voor af de laaste proeven overtesenden hebbende buyten myn weeten de B en C laeten afdrucken. sende hier nevens de 3 afgedruckte bladen wil hoopen UEd alles correct ende wel sal bevinden, dat gaerne sal verstaen. Hebbe hem een reprimende gegeven ende belast de verdere bladen niet afte drucken voordat UEd deselve sal gesien hebben.

Hier is niet nieuws als datmen voorseecker meijnt dat Engellant sal breecken bij al dien Vranckrijk de Vrede blijft weijgerende. Waarmede naer presentatie mynes diensts Verblyve

Myn Heer

Amsterdam 27
(decem)ber 1677

UEd Gdw Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres, andere hand:)

Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins Resident
ten huijse van Juffr Brero op het
Eijnde vande Cingel

In

S Gravenhage

No. 39.

Amsterdam 3 Januarij 1678

Mijn Heer

Hebbe UEd op gisteren ¹⁾ uijtloopigh geschreven, sedert ontfanghe den ingeleijden. Het Veers hebbe laeten drucken sende daer van een Exemplaer, soude wel een voordien Heer Rijcke senden: doch soude dan inde koste niet konnen, sal syn Ed nevens de naaste proef een senden. Ick hebbe daer van op huynen eenige Exemplaren aen syn H V(?) G gesonden nevens een brief vanden Heer vander Wal daer mede iets scheen inte sijn.

Ik kan hier inde gantsche stadt niet een Isocrates cum notis Wolfy ²⁾ vinden: soo die inde Bibliotheeck hier niet is sal die vande Heer Graevius moeten ontbieden: doch de nooten soo groot synde als UEd schrijft isser gheen apparentie die in 8° te drucken. D'Engelsche brieven brenghen mede datter soo veel grooten aende Conspiratie vast syn dat men niet vertrouwt dat men te recht de rechte beschapenheijt vande saecke sal konnen weten. Waarmede naer presentatie mynes diensts ende hertelycke groetenisse aende Heer Rycque en desselfs Beminde ³⁾ verblyve

Myn Heer

(Adres:)

UEd GDW Dienaer

Myn Heer

Daniel Elsevier.

Myn Heer Nicolaes Heins Resident

ten huysen vande Heer Rijcke Professor

Tot

Bt.

leijden.

¹⁾ Brief van den 2 Januari alzo. Deze is echter in de collectie niet gevonden.

²⁾ Isocratis Orationes et Epistolae: Gr. et Lat. cura Hier. Wolfii cum Henr. Stephani diatribis ect. — Apud Henric. Stephanum 1593 in 1°.

³⁾ Theod. Rycke vindt men in het kerkelyk in teekenregister te Leiden op 6 Dec. 1674 met Johanna Akersloot uit Amsterdam ingeschreven, met wie hij 20 Dec. daarop huwde. Van een later huwelijk is niets bekend.

No. 40.

Amsterdam 8 January 1678

Mijn Heer

UEd missive van 31 passato is myn te syner tydt wel geworden ende het gelt verlede dijnsdagh hebbe daer stuyvers port van moeten betaelen. De Plaetsnyder hebbe betaelt, als Glasemaker ¹⁾ komt sal hem het syne betaelen. sedert ont-fange op huyden UEd missive van 24 passato of 3 deser met wat copie vande nooten van Vellejus: soo dat nu het laaste bladt vanden Text daer 5 pages aen mancqeerden sal laeten suppleren ende UEd toesen den ingeslooten aen Sr Glasemaker hebbe laeten bestellen. Het is myn leet dat UEd indispositie belet dat alles naer uwen wensch niet kont ver-richten. De resterende copye vande nooten sal te syner tydt verwachten. Het veers van Thuanus is gedaen ende wert het laaste bladt maendagh afgedruet.

Dat Stetijn over is sal UEd uyt de Courant van van daegh gesien hebben.

Vranckryck heeft een nieuw project naar Engelant gesonden waer over men meynt dat d' Expresse soo uyt Engelant komt soude sijn, men seght het different in 3 steden soude bestaen: doch men weet het rechte bescheyt niet werdende de saecke secreet gehouden. Het Hof van de keyser wert doorde Jesuiten geregeert ende niet alleen dat sy het in Hungarien ver (?) maer disgusteren selfs de meeste duytsse vorsten alsmede het huys van lunenburgh, dat tegenwoordigh vry considerabel is ende dat in dingen van weynigh essentie: soo dat te vresen staet deselve ende meer andere wel andere mesures mochten nemen. Veele syn van opinie dat Beyerens wel de party van Vranckryck mocht kiezen ende soo die van lunenburgh aen dees syde de sweden te hulpe quamen soude het al wonder nijsien, dat te meer te vresen is vermits Denemercken het selve huys mede niet te gemoet komt. Vrede was best want sie anders noch grooter broulleries te gemoet.

¹⁾ Zie noot van n°. 27.

UEd vergeet mijn te schryven of iets wegens Hornbeyn onder Helenaes saecken gevonden hebt, versoecke oock d' adresse van haar schoonsoon monck. Dito Hornbeijn toont quitantie van 168 $\frac{1}{2}$ Ryxd daer myn niet meer als 90 Rijxdaelders goet gedaen sijn. Daer dan moeten afgaen d' aengewende onkosten alsmede soo by hem iets mocht gekort syn. De wisselbrief aen UEd gesonden was van 168 $\frac{1}{2}$ Ryxd. wenste deze saecke bij leven en sterven wel te effenen. Excuseert de moyte soo UEd geve. Wensche UEd in dit nieuwe Jaer veel heyl ende contentement ende vermeerderingh van gesontheyt ende krachten. Ende verblyve

Myn Heer UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

Ontfanghen door den Boode van Vianen een en twintigh ducaton komende vande Heer Resident Heins in Amsterdam den 4 January 1678

Daniel Elsevier.

(Adres:)

Myn Heer
Myn Heer Nicolaes Heins
Resident

Bt Tot
Vianen

No. 41.

Amsterdam 12 Januarij 1678

Myn Heer

Hier nevens gaet het laaste bladt van den Text van Vellejus nevens het beginsel vande nooten sal het niet laeten afdrucken voordat de gecorrigeerde proeve wederom bekoome, derhalven versoecke die sonder fout per Bode Vrydaggh magh wederom bekoomen, dat nu kan geschieden vermits de schuyten vaeren.

Hier is niet nieuws als dat weder hoopes van Vrede sich opdoet, de koninck van Vranckryck hadt vast gestelt verlede maendagh te vertrecken doch hadt syne reyse weder nijtgesteld. Godt wil verder synen segen daer toe geven in wiens bescherminge UEd bevele ende verblyve

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

(Adres:)

Myn heer

Myn Heer Nicolaes

Heins Resident

Tot

Bt.

Vianen

No. 41a.

Deze brief is in het bezit van den heer R. W. P. de Vries te Amsterdam, die de welwillendheid had hem in de verzameling te laten opnemen.

Amsterdam 22 January 1678.

Mijn Heer

Desen per couverte vande ingeleyde missive uyt Italien ontfanghen. laete volgens UEd begheren den Index opden Text van Vellejus volghen ende sullen het verder volgens UEd begheren maecken.

Dese weeck hebbe copye vande Heer Rycke ontfanghen vande nooten van Holstenius sal daer van met den eersten een proef laeten maecken ende UEd toesenden ¹⁾. d'Heer Rycke was in twyffel of men by haer vorige naem oock Alexandra sal voeghen daer over by gelegentheyte UEd advys versoeeke

De brieven gisteren over Ryssel schynen de apparentien van

¹⁾ Zie Willems, t. a. p. 1598.

Vrede te confirmeren vertrouwe in de toekomende weeck den
uytslugh sullen weeten. Waarmede naer presentatie mynes
diensts verblijve

P. S. De brieven
heden van
Engelant gekomen
spreecken van groote
apparentie van Vrede.

(Adres:) Myn Heer
Myn Heer Nicolaes Heins
Resident Tot Vianen.

Myn Heer
UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

No. 42.

Amsterdam 29 January 1678

Myn Heer

UEd missive van gisteren te recht ontfanghen. Wy syn be-
sigh met den Index van Paterculus voort aftesetten soo dat
UEd geen proeve sal noodigh syn te senden, alswanneer
aende nooten sullen syn daer van met den eersten meerder
copije te gemoet sie: want niet vertrouwe dat daarvan een vol
bladt ben hebbende.

Het is mijn leet dat het met UEd dispositie niet beetert;
ick wil verhoopen dat de soete tijdt daer in veranderingh sal
bijbrenghen.

Het sal myn lief syn dat UEd eenige aanteyckeninge maect
van het geene myn noch wegens Hornbeijn is koomende om
bij leven en sterven sulx te konnen vinden. soo haest een bladt
in Stephanus de Urbibus ¹⁾ sal geset sijn sal UEd een bladt
toesenden. Met livius ^{8^o 2)} wert sterck voortgevaeren. Met de

¹⁾ Zie noot van n°. 47.

²⁾ Willems t. a. p. 4548. vg. 1568.

Epistolae ad Atticum ¹⁾ beginnen eerst een anvangh te maecken, sullen daer van in korten mede een proef oversenden. Van daegh komt tydinge dat de deenen op Rugen geslaghen syn, de brieven van Straalsund seggen datter alles doot ende gevanghen is, andere dat 1500 deenen geslaghen sijn ende de rest haer in hare retrenchementen geretireert hebben. Uijt Engelant dat de koninck het Parlement voor 13 daghen geprorogeert heeft haer aenseggende dat hij besigh was tot de securiteyt vande Vlaemsche Neerlanden ordre te stellen, ende alles soodanigh te prepareren dal sij in korten een volkoomen resolutie mochten nemen. Hier uijt sijn verscheijde opinien, d'eene tot Vrede, d'ander tot oorloogh, daer syn eenige die segghen dat het alleenigh op Doornyck aenkomt: soo dat alles noch even onseecker is. Waermede naer presentatie mynes diensts verblyve

Myn Heer UEd GDW Dienaer

(Adres:)

Daniel Elsevier.

Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heins

Resident. tegenwoordigh

Tot

Bt.

Vijanen.

No. 43.

Amsterdam 8 February 1678

Myn Heer

UEd missive nevens de proef ontfange aenstonts alsmede de copije: soo alles naerde druckerye hebbe gesonden.

D'ingeleijde 2 missiven sal vrijdagh met de post volgens UEd ordre voortsenden nevens het boexken de Horologijs. ²⁾ Doch

¹⁾ M. Tullii Ciceronis Epistolarum libri XVI ad T. Pomponium Atticum ex recensione Joannis Georgii Graevii cum ejusdem animadversionibus et notis integris Petri Victorii etc. Amstelædami Sumpt. Blauiorum et Henrici Wetstenii 1684, 2 vol. in 8°. Over de oorzaken der vertraging dezer uitgave, meldt Graevius in de voorrede. Zie Willems t. a. p. 1597.

²⁾ Zie noot van n°. 31.

vande Nooten van Holstenius is noch geen proef gemaect: soo haest gedaen sal syn wert UEd daer van een proef toegesonden.

Wegens Julius Celsus verwachte tegens Donderdagh een letter antwoord soo moogelyck alsoo gaerne naer Parys daer over soude schryven. wy blyven hier nochal inde selve onsekerhey, alhoewel de meeste oorloogh opinieren. Wat met de Franschen brieven komt volgt.

Je souhaiterois aussy bien que vous la Paix: mais en verité apres avoir veillé autant que iay pu pour en apprendre quelque chose de certain, ie vous assure que ie ne puis qu'en conjecturer. Le depart du Roij qui devoit estre aujourdhuy ayant esté differé a leundy prochain. jai vu des geans qui m'ont dit que c'estoit que le Roij attendoit dimanche un Courier qu'il avoit envoyé en Angleterre et que selon les nouvelles qu'il apporteroit le Roy ne partiroit point du tout. mais ie ne me tiens pas trop assuré de la verité de cette nouvelle et quoy qu'il en soit les troupes filent toujours les 4 a 5 mille Chevaux de la maison du Roij partirent toutes de ses quartiers des hier matin. pour filer toujours vers leur rendezvous du costé de Metz et ie ne doute pas presque qu'il ne les suive bientost.

Uyt het bovengeschreven kan men noch niet veel vande saecke segghen, soo langh de koninek tot Parys is dunct myn dat noch hoope is: doch de tydt sal alles leeren. Verblyve naer presentatie mynes diensts

Myn Heer

(Adres, andere hand:)

Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaes Heinsius

Resident tegenwoordig

Tot

Vianen

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

No. 44.

Amsterdam 12 February 1678

Myn Heer

Hier nevens gaet het bladt afgedruet voor goet vande nooten: als mede de proef van het tweede bladt, twelck soo haast moogelyck sullen wederom verwachten. Den brief aenden Groot Hertogh ende die aen l'Abbate Gradi ¹⁾ nevens een Exemplaer van het Tractaat de Horologys syn aan syn Ed gisteren toegesonden. Hebbe daer by gevoeght een memorie van eenige boecken hier te lande nieu gedruet.

Hier is niet besonders nieuws, mijn wert van Nimweghen geschreven dat Beyerens sijn voor Vranckryck sal declareren ende dat het huwelyck met den Dauffijn klaer is met desselfs dochter, ten minsten heeft monsr d'Estrades sulx aen myn Vrient voor een verseeckerde saecke geseijt. Wat daer aen te differeren is sal de tydt leeren: doch ick kan myn niet inbeelden dat Vranckrijck den oorloogh hasarderem sal tegens Engellant, ten sij hij door Beijeren ende andere Duytsche Vorsten sal meynen een groote diversie te maecken, sommige spreekken van munster, andere van de lüneburgsche Vorsten: doch wil hoopen Vranckryck sijn daer in bedrooghen sal vinden.

Soo ontfange de Engelsche brieven in date 8 deser die melden dat de Koninck in het Parlement was verschenen ende in syne Harangue hadde bekent gemaect hoe dat sijn Nichte aen een Protestant Prins van Oragnie hadde uytghehylyckt, dewelcke hy bereyt was in alle occasie by te staen. Dat hy alle moyte vande werelt aengewent hadt om de generale Vrede in Europa te weegh te brenghen: doch sulx door sachte middelen niet konnende effectueren genootsaect was op harder bedacht te sijn, dat hy tot dien eynde eene vaste alliantie met desen Staet hadde gemaect tot securiteyt vande Spaensche Neerlanden. Dat hy tot effectueren van dit noodigh hadt een Vloot van 90 oorlogschepen, ende 40000 man lant militie, dat hy hadde beginnen te werven ende schepen te bouwen en

¹⁾ Stephanus Gradi († 1683) abt en bibliothecaris van het Vaticaan. In 1680 verscheen bij Daniel Elsevier van hem *Dissertationes physico-mathematicae quatuor*. — in 12°. Zie verder over hem Willems, t. a. p. 1581.

gereetmaken, alle behoeften daer toe versorcht daer in veel gelt hadt verschooten, ende van haer verwachte een assistentie capabel om dit uyttevoeren, dat hy de dispositie van het gelt aen die geene soude laeten die sy daertoe ordonneren souden en daerop het parlement antwoordende

1 Bedanckte den Koninck wegens het bovengem(elde) Huwelyck

2 Versochten hy geen Vrede met Vranckryck soude maecken voor dat de saecke soo wyde soude gebracht syn dat het by het Tractaet vande Perineus bleef

3 Te ordonneren dat geene van syne onderdanen ofte vande geallieerde eenige commercie met Vranckryck souden hebben. in welcken geval sy bereyt waeren hem met lyf en goet te assisteren. Myn wert oock geschreven dat in het Parlement gevoteert was den overleden Koninck publyck te begraven.

Alles dit schynt weynigh naer Vrede soo dat naer allen schyn het tot een swaerder oorloogh sal uijtbersten Godt wil eenmael het Christenryck van dit woedend beest verlossen in wiens bescherminge UEd bevele ende verblyve

Myn Heer

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

No. 45.

Amsterdam 26 Februarij 1678

Myn Heer

UEd missive van 21 deser te recht ontfanghen, bedancke UEd voor het overgesonden van Celsus. UEd sal mijn dienst doen met aen de Heer Bigot wegens Ammianus Valesy te schrijven. ¹⁾

Hier nevens een afgedruet bladt ende proef van Velleus. De 2 laaste blaatiens copij gelieve UEd niet te vergeten wederom te senden.

¹⁾ Cf. nos. 23, 24, 27 en 31. Bigot schijnt ook later geen gevolg gegeven te hebben aan het plan om een nieuwe uitgave van de Ammianus Marcellinus van Valesius bij Elsevier te bezorgen. Eerst in 1681 verscheen een verbeterde uitgave van den jongeren Valois te Parijs in 4°.

Hier nevens 2 proef bladen van Holstenij Notae ende 1 van Cicero ad Atticum over welke beide UEd advijs sal verwachten.

Verwachte oock advys of UEd uyt sweden geen antwoord wegens het gelt van Hornbeijn bekoomen hebt ofte iets onder de papieren van Helena gevonden.

Daer syn dese morghen weder brieven uyt Engelant gekoomen brenghen niet besonders mede als dat de Franschen Tabago ingenomen hadden, ¹⁾ ende dat Binckes met 17 officieren aen Tafel sittende door de slagh van het kruijt waren dootgeslaegen. Verders was in Engelant niet verders voorgevallen. Verblyve naer presentatie mynes diensts

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel (Elsevier.)

No. 46.

Mijn Heer

UEd missive van j mo deser te sijner tijdt ontfangen nevens de proef van Holstenius in Stephanum. UEd remarques daer over approbere tenemaal ende sal aende Heer Ryecke daer over schrijven.

Bedanke UEd voor het gesonden Extract van Julius Celsus ²⁾, hebbe het naer Parijs gesonden. De brief aende Heer Bigot hebbe donderdagh voort gesonden. Hebbe huysden de proef van Paterculus wederom ontfanghen: doch daer by is van UEd geen schrijvens geweest maer alleen een simpel couvert.

Daer is niet nieuws De brieven huijden van londen gekoomen brenghen mede dat het Parlement den Koninek een milioen

¹⁾ 11 November 1677; zie verder Holl. Mercurius en hetgeen daar over den schout bij nacht Binckes vermeld wordt.

²⁾ Zie n°. 21.

ponden sterlingh hadde toegestaen om hem bequaem te maecken
om datelijck den oorloogh tegens Vranckryck te beginnen.
Voorde rest is niet nieus verblyve

Myn Heer

Amsterdam 5
Maert 1678.

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres:)

Mijn Heer
Mijn Heer Nicolaes Heins
Resident tegenwoordig
Tot
Vianen

No. 47.

Amsterdam 5 April 1678

Myn Heer

UED missive van 1 deser te recht ontfanghen daer uyt
met leetwesen gesien UEd indispositie, wil hoopen den
soeten tydt UEd sal herstellen, ben van gelove dat dese
noorde winden daer toe geen goet gedaen hebben.

myn drucker seght voor saterdagh met alles niet kan klaer
wesen: maer dat dan alles hebt te verwachten.

Daer is voor weynigh daghen een schip naer Stocholm
vaerdigh geweest, wil vertrouwen noch niet is vertrocken, by
aldien UEd iets te senden heeft soude daer mede kunnen ver-
trecken. Ich hebbe schryvens uyt Stocholm van myn corres-
pondent ¹⁾ soo schrijft, dat hy ten huysen van Mons monck was
geweest: doch hem niet thuijs gevonden: doch dat syn huys
vrow meynde dat haer man het resterende gelt van Hornbeyn
ontfanghen hadt, dat haer man van huys was doch soo haest
wederom soude syn gekoomen sij hem daer over soude spreeken.

¹⁾ Deze correspondent is waarschijnlijk de boekhandelaar Curion, naar
wien Elsevier, gelijk wij uit Willems t. a. p. LXXVIII vernemen, in
1661 bij Heinsius, toenmaals in Stockholm resident, zich informeerde en
die op grond van goede getuigenissen door Schefferus verstrekt, sedert
dien tijd Elsevier in Zweden vertegenwoordigde.

Hornbeyn heeft een gerechtelycke quitantie soo dat het wel moet betaelt syn.

Ick ben tot londen by doctor Gale geweest die myn toonde syne Jamblichus soo tot oxford in folio gedruet wert ¹⁾: soo myne memorie myn niet bedrieght seyde hy myn dat iets over dien Auteur van UEd was verwachtende. Het boeck is verder geadvanceert soo dat by aldien UEd hem iets gelieft te communiceren het hoe eer hoe liever sout dienen te senden, daer toe nu occasie hebbe. Herodotus Gr lat, fol wert tot londen gedruet ²⁾ ende sysyn van meyninge van noch 4 à 5 andere diergelycke Auteurs tedrucken. Daer wert een livius sine notis 8° 2voll tot Cambridge gedruet. Ick verwacht van Oxford memorie wat daer sedert eenige Jaeren gedruet is ende onder de Persse, hebbe myn soon daer om Engels te leeren ende sijn latijn te onderhouden ³⁾. Van Celsus hebbe niet naders van Parys gehoort.

Nieus is hier niets buyten de Courante. Van Nimwege wert myn geschreven dat Beverningh By Jenkins was geweest ende bekent gemaect de Resolutie vande Staeten, dat sy de propositie van Vrankryck aennemelyck vonden ende een langer tydt van dien koninek versochten om nevens de verdere geallieerde een goede resolutie te nemen: maer dat de tydt soo kort was dat die geexpireert soude syn voordat den Koninek van Engellant daer van kost kennisse hebben. Hy heeft het gecommuniceert aende geallieerde die daer over niet weynigh geallarmeert waeren ende vertroude dese moyte (?) vanden staet te vergeefs soude syn.

De Generael Spaen was daer gepasseert om den Prince van

¹⁾ De titel van bedoeld werk is: Jamblichi *Chalcidensis* De Mysterioris liber. Praemitt. Epistola Porphyrii ad Anebonem Aegyptium eodem argum. Thomas Gale nunc pr. ed., Lat. vertit et notas adj. Oxonii, e Th. Sheldon, 1678 in fol.

²⁾ Herodoti Halicarnassei Hist. Libri IX — Gr. et Lat. ex interpret. Laurent. Vallae: accedunt excerpta e Ctesiae Persicis et Indicis, atque Henr. Stephani Apologia pro Herodoto, ex recens. et cum notis Thomae Gale. Lond. 1679 in fol.

³⁾ Waarschijnlijk is hier bedoeld D. Elsevier's oudste zoon, de 24jarige Bonaventura, die in September van het volgende jaar (1679) reeds stierf. Zijn andere zoon Louis, (geb. 1662) zette na zijn vaders dood (1680) nog korten tijd de drukkerij voort. (Zie Rammelman Elsevier t. a. p.)

Oragnien te presenteren 6000 Brandenburgsche die hy sal brenghen daer hy Prince sal ordineren.

Ick vrese dat wy den oorloogh niet sullen konnen ontgaen. Godt geve ons Vrede ende UEd restitutie van een volkomen gesontheyt. Verblyve naer presentatie mynes diensts

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

Bisschop Pearson heeft mede iets over Stephanus gedaen, heeft myn belooft te senden wat hy heeft ende d'Heer Holstenius niet sal hebben geobserveert tot welcken eynde hem van tydt tot tydt de afgedructe bladen sal senden. Sy syn alle van UEd gevoelen dat de noten op de naem vande stadt moeten slaen om by alle editien te konnen gebruyckt werden. d'Editie vande Joode Pinedo sal in 8 à 14 daghen gedaen syn hy presenteert myn eenige Exemplaren te verkoopen doch wenste voor af UEd oordeel over deze Editie te weeten om mijn int nemen naer te reguleren. d'Heer Graevius vertrouwe heeft het werck gesien sal buyten twyfel met UEd daer van gesproecken hebben wat UEd myn deshalven schrijft sal bij myn behouden ende sult myn verobligeren. ¹⁾

d'ingeleyde is myn gisteren behandicht

No. 48.

Amsterdam 18 may 1678

Myn Heer

UED missive van 15 (?) deser te recht ontfanghen nevens de proef van dedicatie: doch UEd heeft dese ende de vorige reys vergeeten de proef van het laaste bladt overtesenden: twelck versoecke met de Bode soo vrydagh komt gelieft te doen. Sullen by provisie het Tytel bladt afdrucken ende soo haast

¹⁾ Omtrent Pinedo en zijn editie van „Stephanus de Urbibus“ (Steph. Byz. de Urbibus. cum interpret. Scrutinio var. ling. — Amst. 1678 in fol.), schrijft Graevius aan Heinsius reeds 13 Januari 1669, „Amsterodami nuperius in Thomam de Pinedo Hispanum incidi, qui adornat editionem Stephani de Urbibus. Versionem et notarum partem non indoc-tarum inspexi, quamvis interseruntur trita et vulgaria non pauca. Judaeum doctiorem nunquam vidi.“ (Burm. Syll. IV. 78.)

het andere bekomen mede doen drucken soo dat noch saterdagh Exemplaren sullen konnen hebben. Alles is in het Tytel bladt gecorrigeert. D' Exemplaren sal volgens UEd ordre doen binden. Hier nevens de brief van Sr Mouck wederom, versoecke hem gelieft te schryven dat hy tot Hornbeyn de quitantie kan sien wat hy aen syne E ende syn moeder betaelt heeft uijt een gerechtelycke quitantie, die dito Hornbeijn niet sal refuseren te laeten sien, ende dat hy daer uyt een extract gelieft overtesenden soude het selfs wel laeten doen: doch sal door hem beeter syn: alsoo hem dan sal blycken dat hij of sijn moeder het ontfangen hebben. De brief op sweden heeft mijn volck a droiture gesonden ende gefrancqueert: alsoo ick buyten was ende geen regard genoomen dat die tot d' Heer Strycker swager most gebracht werden, dit abuys is mijn leet. Wanneer UEd dispositie toelaet sal wegens Pliny Epistolae advys verwachten.

Hebbe aen doctor Gale wegens Jamblichus geschreven daerop antwoort ben verwachten.

Wegens Vrede ende oorloogh blyven wy inde selve onseckerheijt. Godt wende alles ten besten in wiens protexie UEd bevele, de staeten van Hollant syn op reces gescheyden vertrouwe tot Vrijdagh, doch weet niet particuliers. Verblyve naer presentatie mynes diensts

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

(Adres:)

Myn Heer

Myn Heer Nicolaes Heyns

Resident Tot

Vianen.

No. 49.

Amsterdam den 28 Majo 1678

Myn Heer

In de absentie van Mons(ieur) Elsevier hebbe niet willen nalaten tot antwoort op UEd: schryven vanden 25 deser UEd: te

berichten, dat Vellejus Paterculus nu ten vollen is afgedruckt, ende dat de geordonneerde exemplaren worden gebonden, ende volgens UEd. voorschrift gesonden worden terplaetsen daer het behoort waermede UEd gesontheyt wenshende, blyve

Myn Heer

UEd: ootmoedigen dienaer
p(ro) Daniel Elsevier.

(Adres:) Mijn Heer

Mijn Heer Nicolaus Heinsius

Tot

Vianen.

No. 50.

Amsterdam 7 Juny 1678

Myn Heer

UEd missive ontfange aenstonts. Hier nevens gaet een Exemplaeer van Vellejus, die voor Uytrecht, hier, leyden, Delft ende Deventer syn byden binder, werden met den aldereersten versonden. UEd schrijft bij sijne voorgaende dat wegens het Exemplaeer voorde Heer Raetpensionaris ende andere vergulde myn per naesten soudt schryven, twelck noch niet is geschiet, ende alsoo die noch by myn; gelieft myn te ordineren hoe die belieft ingebonden te hebben, opdat UEd ordre daer in magh naerkoomen. Hebbe hier by een afdrucksel van het eerste bladt gevoeght opdat UEd het Exemplaeer soo costi hebt soudt kunnen suppleren. Ick hadde de Heer Graevius een brief van Doctor Gale mede gegeven wegens het copieren van de Manuscripta in Jamblichus daer op van sijn Ed geen antwoord hebbe bekoomen, ende versoecke by gelegentheyt te mooghen weeten hoe het daermede geleghen is. de Exemplaeeren sullen overmorghen versonden werden ten waere UEd het anders ordneerde: alsoo myn dunct het vrent sal sijn dat andere de Exemplaren hebben voor de Heer Raetpensionaris, UEd kan mijn hier over op morghen over Uytrecht antwoord laeten toekoomen.

De brieven nijt Vrancryck alsmede nijt Engellant schijnen ons de Vrede teverseeckeren, ende ben ick onderrecht dat de Heer van leuwen op leyden heeft geschreven dat hy syne

Ambassade naer wensch hadde ten eijnde gebracht, ende aen den staet hadde versocht te mooghen repatrieren ¹⁾ mijn wert van daer geschreven dat sij aende Vrede niet twyfelden ende dat de onlusten tusschen het Hof ende Parlement dagelyx toenaemen. Godt wil verder synen segghen daer toe geven in wiens protexie UEd bevele ende verblyve

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

No. 51.

Amsterdam 11 Juny 1678

Mijn Heer

UEd missive van 8 deser is mijn gisteren ende die van 10 deser van daegh behandicht. Hier nevens het Exemplaer voor de Raet Pensionaris, de gemeijne syn mede gebonden: doch sal die eerst maendagh versenden, opdat de Raetpensionaris het sijne eerst ofte ten minsten te gelyck magh ontfanghen. UEd heeft myn voordesen wel geschreven dat eenige Exemplaren most laeten vergulden: doch naerderhant geadviseert dat vermits het vers gedruet was daer mede noch wat soude supersederen dat dan soo geschiet is, de gemeene syn gebonden. Nu hebbe weder eenige te binden gegeven daeronder vier met sijde linten, die meede alle maendagh sullen gedaen sijn ende dan te gelyck versonden werden.

Wat de dedicatie aenden koninck belanght als UEd myn die sal toegesonden hebben sal die dan aenstonts laeten setten ende kan dan aenden Heer Montauzier gesonden werden.

UEd heeft myn noch niets geadviseert wegens het geene inden Boedel van Helena mocht gevonden hebben racckende het geene van Hornbeyn is ontfangen. De Twe ingeleyde gisteren ontfanghen. Verblyve naer presentatie mynes diensts

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

¹⁾ Diderik van Leyden van Leeuwen (1618—1682) burgemeester van Leyden. In 1678, 1679 en 1680 was hy buitengewoon gezant naar Engeland. Hy repatrieerde de eerste maal eerst na het sluiten van den vrede, den 10den Augustus.

No. 52.

Amsterdam 14 Junij 1678

Mijn Heer

UEd missive van 13 deser te recht ontfanghen. De Exemplaren sijn volgens UEd ordre alle te gelijk versonden. Hiernevens een vergult voor UEd, de andere 4 sal tot UEd ordre alhier bewaeren. Wanneer UEd tydinge van Monsieur monck heeft van het geene Hornbeyn betaelt heeft sal het te syner tydt gaerne verstaen. Hornbeyn seght alles betaelt ende daer van quitantie van dito Monck te hebben. d' Heer Graevius heeft myn wegens Jamblichus noch niet geschreven, hebbe syn Ed daer over een letter geschreven.

Myn is van een geleert persoon geschreven dat hij verwondert was dat men Holstenij Noten in Stephanum soo uijt gaf: dewyl sulx maer aenteyekeningen van Holstenius waeren meynde daer mede ongelijk aende reputatie vanden overleden geschiede. Gisteren avont is schrijvens van Londen gekoomen dat de Vrede vast stont, datmen het leger ginck afdancken ende de schepen, alleen wierden eenige in dienst gehouden tot een soomervloot ende eenige weynige om naer de Plantages te ghaen. Dat het Parlement hadde in consideratie genoomen vanden Koninck sijne schulden te betaelen: soo dat sigh alles scheen wel te sullen schicken. soo dat niet meer getwyffelt wert aen een goede Vrede. Waarmede naer presentatie mynes diensts verblyve

Myn Heer

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres, andere hand:)

Myn Heer
Myn Heer Nicolaes Heinsius
Resident tegenwoordig
Tot
Vyanen.

met een paxken.

No. 53.

Amsterdam 18 Juny 1678

Myn Heer

UEd missive van gisteren te recht ontfanghen, d'ingeleijde op stocholm bestelt, huijden met Convoy het boexken voorde Heer langerman ¹⁾ bestelt. op Dantzigh is tegenwoordigh geen Convoy soo haast is sal het voort gesonden werden. Dat voorde Heer Carpzovius aen syn schoonvaeders Dienaer soo tegenwoordigh hier is laeten brenghen, het geene meer komt sal hem mede doen behandighen, gelyck oock adresse sal geven aende resterenden. Ick maecke geen swaricheyt inde nooten van Holstenius te drucken, doch hebbe noodigh geacht UEd bekent te maecken dat myn voorgekoomen was, alhoewel oordeele sulx uyt Jalousie tegens d' Heer Ryke is spruijtende: ²⁾, versoecke daarvan geen mentie te willen maecken.

Waarmede naer presentatie mynes onderdanighen diensts verblyve

Myn Heer UEd GDW Dienaer,
(Adres, andere hand :) Daniel Elsevier.

Myn Heer
Mijn Heer Nicolaes Heinsius
Resident tegenwoordigh
Tot
Vijanen.

¹⁾ Langerman. De naam Langerman uit Hamburg is in de geleerde wereld van dien tijd wel bekend (zie Jöcher). Bedoeld zal hier zijn Lucas Langerman (1625—1686) — de eenige die in de Syll. van Burman herhaaldelijk voorkomt — en niet Laurentius, die genoemd wordt in een brief van Gronovius in Maart 1645 waar hij hem aan Heinsius aanbeveelt als een nobilis et magnae spei juvenis en hem op zijn reis in Holland ook bijzonder aan Daniel H. te Leiden recommandeert. Deze Laurentius wordt later niet meer met name genoemd in de syll. Den bij Jöcher nog genoemden Joh. Laurentius L. kan Gronovius niet bedoeld hebben, daar deze eerst in 1640 geboren werd (zie aldaar) Cf. Syll. Burm. III, p. 144 en p. 280 en 384 — V, p. 746 en 760.

²⁾ Zie den vorigen brief.

No. 54.

Amsterdam 24 Juny 1678

Mijn Heer

Het pack mijn toegesonden hebbe wel ontfanghen, sal UEd ordre daer mede volghen als mede met de Brieven op huijden ontfanghen. De paxkens hebbe selfs gemaect ende toegebonden ende sal Sorge draghen dat alle op het spoedichste werden versonden, gelijk mede de brieven volgens UEd ordre. Dat UEd noch fouten in Vellejus vint komt myn vrent voor: dewyl de proeven door 3 Correctors gelesen sijn en daer naer door UEd selfs, bij aldien men op soo een wijze niet correct drucken kan soo moet ick het opgeven.

Ick vertrouwe dat het geene myn wegens Holsteny nota(e) geschreven is, door haet op d' Heer Rycke is geschiet: doch versoecke sulx onder ons magh blyven om reden. sal het nu aenvanghen te drucken. ¹⁾

De twaelf ducats ofte het paxken gelt voor monsr. Glase-maker sal hem behandighen, hy is geen Boeckvercooper maer een overzetter ²⁾ ende bemoyt sigh nu meest met in d' Auctien andere te bedienen.

D' Heer Spanheim sal adviseren dat een Paterculius voor syn Ed ben hebbende gelyck mede aende Heer van Beuningen ende of het daer willen gesonden ofte hier tot haer komste bewaert hebben. UEd heeft myn noijt voordesen wegens een Exemplaar voor de Heer Vossius ³⁾ geschreven, doch sal syn Ed sulx by gelegentheyt oversenden.

Het veers voor Virgilius hebbe mijn drucker behandicht sal het laeten setten ende UEd de proeve laeten toekoomen, vertrouwe UEd intentie is dat dit veers by alle de Exemplaren op kleijn papier mede gevoeght werde.

Soo verneme dat een Boode van Munster van dage vertrect aen welke het paxken voordien Bisschop van Paderborn mede geve. Wanneer UEd antwoordt wegens de saecke van

¹⁾ Zie den vorigen brief.

²⁾ Zie noot van n°. 27.

³⁾ Zie noot van n°. 20.

Hornbeyn ofte iets inde papieren van Helena vint versoecke daer van advijs om by leven ende sterven daer af te sijn ver- blyve naer presentatie mynes diensts

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

P. S. desen quam gisteren.
te laet.

(Adres :)

Myn Heer
Myn Heer
Myn Heer Nicolaes
Heins Resident tegenwoordigh
tot
Vijanen

No. 55.

Amsterdam 12 July 1678

Mijn Heer

UEd 2 missiven van 8 en 10 deser te recht ontfanghen. Wat Jamblichus belanght daer leyt tegenwoordigh een goet schipper van myn kennis in ladingh die het selve sal in sijn koffer medegeven, ende op het hoochste recommanderen; gelijk mede aende Heer Gale die het sal gebruijcken. Den brief ende Exemplaren voorde Heer Pels ¹⁾ sullen per eerster gelegent- heijt voortgesonden werden, daer syn mede 3 Effigies Rut- gersy bij. Hier nevens eenige Exemplaren van het veers voor Virgilius sal Donderdag 2, vande selve aenden Hertogh de Montauzier senden, hebbe het woort Temperet in plaets van occupet laeten veranderen.

D' ingeleijde vande Heer Bigot ontfange aenstonts, dito Heer schrijft myn dat sijn Ed eenige nieuwe boecken soude senden: doch dat UEd advijs daer in soude volghen. Der- halven versoecke dat UEd de nevensgaende memorie gelieft

¹⁾ Waarschijnlijk is bedoeld Paulus Pels, resident in Dantsig.

naertesien ende een schrapie te setten voor die soo oordeelt
sijn Ed aengenaem te sullen sijn. Waer mede myn sult ver-
obligeren. Daer sal in weynigh daghen een schip derwaerts
vertrecken daer het nevens d' Exemplaren van Paterculus gaerne
in soude schepen. Mijn wert uijt Parijs geschreven dat de
koninck voor een Temperament hadde voorgeslaghen, by Provisie
Maastricht, Aeth ende oudenaerde overteleveren ende de rest
pro rato dat sweden soude herstelt werden. Iek vrese dit by
Spagnien ende ons geen ingredient sal vinden ende wy door
Engelant ende de geallieerde in een nieuwen oorloogh sullen
ingewickelt werden, dat Godt verhoede, naer presentatie mynes
diensts verblyve

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

(Adres, andere hand :)

Myn Heer

Myn Heer Nicolaes Heinsius

Resident tegenwoordigh

Tot

Vianen.

No. 56.

Amsterdam 2 Augusti 1678

Myn Heer

UEd missive van 18 passato te syner tydt ontfanghen. Die
aende Heer Gronovius ¹⁾ hebbe bestelt. Het Veers aende Heer
montauzier is te syner tydt versonden. De Admiraliteyts Heer
Gool ²⁾ hebbe niet gesien sal syn Ed het begeerde bekend maecken

¹⁾ Hier zal Jacobus Gronovius (1645—1761) gelijk ook in de volgende
brieven n° 64 en 68 bedoeld zijn.

²⁾ Mr. Theodorus Gool, zoon van prof. Jacob Gool te Leiden en Rijns-
burg van der Goes, was sedert Aug. 1676 gecommiteerde raad ter ad-
miraliteit wegens Leyden.

ende verhoope in fine deser UEd antwoord te laeten toekoomen. Het Catalogue vande nieuwe boecken hebbe aenden Heere Bigot gesonden, inde hoope dat de schipper soo lange soude blijven legghen: doch dewijl deselve morghen vertrect, hebbe UEd packie nevens Stephanus ende eenige weynige andere daerby gedaen ende doen schepen.

Hier nevens de memorie laast vande Fransche overgelevert, ben van opinie men met haer nu wel soude te recht geracken bij aldien men iemant byden kooniuck kost senden: doch op wat wyse sulx nu geschieden kan weet ick niet ten ware Engelant sulx toestont, daer ick aen twijffele. Ick kan wel sien sweden verlegghen staet ende dunct myn van haer de Vrede moet koomen. Het sal seer qualyck inde luijden willen, dat men naer soo groote hoop van Vrede nu weder in een swaren oorloogh soude geraken dat Godt wil verhoeden.

d' Heer soomeren ¹⁾ schoonsoon vande Heer de Ruijter heeft aengenomen myn wegens de bewuste saecke te koomen spreekken daerover dan te syner tydt UEd informatie sal geven. De Jamblichus hebbe een goet schipper medegegeven, die deselve wel sal bestellen. Hebbe mr Gale mede seer gerecommandeert het selve boeck soo haast gebruyckt sal hebben wederom te senden, ende wat UEd verder myn deshalven gerecommandeert heeft. Waer mede naer presentatie mynes onderdanigen dienst ende groetenisse verblijve

(Adres:)

Myn Heer Nicolaes
Heins Resident tegen-
woordigh Tot
Vianen.

Mijn Heer
UEd GDW Dienaer,
Daniel Elsevier.

¹⁾ De Ruyter's jongste dochter Margaretha was gehuwd met Ds. Bernardus Somer (1642—1684) sedert 1671 predikant te Amsterdam.

No. 57.

Amsterdam 6 Augusti 1678

Mijn Heer

U Ed missive ontfange aenstonts, sal met d' Heer soomeren wegens de bewuste saacke sprecken. Alle de paxkens van Paterculus syn voortgesonden ieder aen sijn adresse.

In livius syn 2 deelen gedaen uytgenoomen de Indices, in het derde deel syn 8 vellen gedaen: doch heeft nu wat stil gelegen by foute van papier dat onder wegghen is. Ick sal nochmaels aende Heer Lambecius wegens livius schrijven.

d' Heer Ryeke heeft geen reeden om op myn qualyck te vreden te sijn, dewyl altyt in het selve sentiment blyve als geweest ben: doch dat noch niet hebbe aengevanghen te drucken komt voor dat eerst hebbe willen aensien d' uytkomst vande Tractaeten: want by aldien den oorloogh tegens Vranckryck voortginck soo soude onmoogelyck syn papier te bekoomen ende oversulx sotticheijt het vercken de keel afte steecken: doch alles schynt sigh tot Vrede te schicken. Myn wert van eergisteren van Nimwegghen geschreven dat alles sigh tot de Vrede schickt, dat sweden selfs bij Vranckrijk om d' Evacuatie der plaetsen aenhout, soo dat goede hoope tot Vrede was. Uijt den Haegh ontfange vandaegh schrijvens dat sweden by Vranckrijk seeckerlyck om d' Evacuatie der plaetsen soude aenhouden ofte alrede hadt aengehouden soo dat sigh weder groote hoope tot Vrede voordoet. Van de Heer Graevius hebbe tijdingh dat noch tot Hamburg was: doch gereet om naer leipzig te vertrecken, was in Holsteijn geweest.

Ick sal van daegh voldruet hebben alle de Journaulx des scavans tot Anno 1677 inclusive, met een Catalogue achterraen van alle nieuwe boecken sedert 1665 gedruckt soo tot myn kennis gekoomen syn daer van in de selve Journaulx geen

mentie gemaect wert. Gelieft te sien wat UEd vande selve is hebbende opdat UEd de rest magh senden. Verblyve

UEd GDW Dienaer

(Adres:)

Daniel Elsevier

Mijn Heer

Myn Heer Nicolaes

Heins Resident tegenwoordigh

Tot

Bt.

Vianen

No. 58.

Myn Heer

UEd missive van 8 deser te recht ontfanghen. Ick sal morghen naer Hamburgh aen Samuel Ko(e)nig wegens de bewuste Catalogus schrijven, sy vinden by desen oorloogh dagelijx geen gelegentheynt om iets over te senden ¹⁾. Ick hebbe huyn den een brief vande Heer Graevius met een ingeleyde voor syn huysvrow ontfanghen: doch sonder datum ende oock niet uyt wat plaets geschreven. Syn huysvrow heeft myn voordesen geen brieven geadresseert als laast, het is vrent dat de juffrow UEd heeft versocht om myn te versoecken haer brieven adresse te willen geven, daer by myn sulx noyt is geweygert: maer tercontrarie met alle wilvaerdicheyt geschiet, daer van haer gisteren per missive hebbe verseeckert.

Sende hier nevens het geene in Journal des Scavans nu voor nieuus nijtgeve, bij aldien UEd daer noch iets aen manqueert gelieft het te adviseren sal het senden, ofte soo UEd alrede les memoires et Conferences mocht hebben kondt die maer bij gelegentheynt weder om senden. Ick wil vertrouwen UEd alrede Stephanum de Urbibus sult hebben, kost 5 gld 15 st onge-

¹⁾ Reeds 19 Juli 1678 had dan ook Graevius reeds aan Heinsius uit Kiel gemeld, dat hij Sam. Koenig had opgedragen om langs Elsevier dezen catalogus aan Heinsius te doen bezorgen. (Burm. Syll. IV, p. 561).

bonden. UEd sal alrede verstaen hebben hoe dat de Vrede tusschen ons ende Vranckryck geteijckent is, ende dat Spagnien eergisteren avont ofte gisteren morgHEN mede soude teykenen, men vertrouwt de keyser ende verder geallieerde ins gelycken sullen doen, daer Godt synen segHEN toe wil gheven. Nu is niet te twyffelen of daer sal papier genoegh koomen ende soo ben van mejninge met de Nooten van Holstenius in Stephanum voort te vaeren. Waermede naer presentatie mynes diensts verblyve

Amsterdam

13 Augusti 1678

Memorie van eenige nieuwe boecken.

Smety Antiquitates Neomagenses 4°

Sandij Appendix ad Hist. Eccles. 4°. 1)

Parckerus de Deo et Providentia Divina

1 an Philosoph: ulli et (?) quinam Athei fuerint.

2 a Rerum Finibus Deum esse demonstratur.

3 Epicuri et Cartesy Hypotheses de Universi

Fabricatione evertuntur etc. 4°. 1678. Iondini.

Windet de Vita Functorum statu 8°. ibid.

lister Historia Animalium Angliae 4° ibid.

Wilficky Causa spiritus ssi 8°

Essais de Morale 4me partie 12 (?)

Myn Heer

UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier.

No. 59.

Amsterdam 27 Augusti 1678.

Mijn Heer

UEd missive van 22 deser is mijn te recht behandicht.

1) Christoph. Sandius. Van zijn: „Nucleus historiae ecclesiasticae, cui praefixus est tractatus de veteribus scriptoribus ecclesiasticis“, kwam in 1668 te Amsterdam de eerste editie in 't licht in 12°. De hier genoemde Appendix behoort bij de editie van 1676. in 4° verschenen.

Ick gae morghen naer leijden sal dan met d' Heer Emmenes ¹⁾ wegens de fouten in Virgilius spreeken, sal oock dan met d' Heer Rycke wegens Holstenij Notae in Steph. spreeken.

De Exemplaren van Vellejus op Romen sijn onder adresse van Sr Jan duijts gesonden op Ancona aen Sr Balthasar vander Goes. ²⁾

De schipper soo de Jamblichus mede genomen heeft is tot londen nu al gearriveert: doch hebbe vande Heer Gale noch geen advys vanden ontfangh. Hy is door een schipper soo hier gearriveert is omtrent 3 mylen vande Rivier gerencontreert.

By de Ratificatie vanden koninck van Vranckryck blyckt dat de rencontre omtrent Bergen het werck vande Vrede niet verhindert heeft: doch de ommissien in het Tractaet beghaen mochten wel delay causeren dewyl naer alle apparentie het selve soo het leijt bijden Staet niet sal geratificeert werden ende sulx een nieu geteijckent ende geratificeert moeten werden. Synde in het tegenwoordige overgeslagen als volcht

1. De la Barriere die daer in behoorde gespecificeert te sijn

2. Que demeurerons neutres (durant le Cours de cette guerre)

synde die leste woorden uytgelaten

Is oock vergeten te insereren dat bij aldien Spagnien dese conditien niet quame aentenemen, ende wy die aennamen den koninck altyt aen Spagnien deselve conditien ons te geval soude toestaen, ende buyten dat gedurende desen oorloogh geen verdere conquesten inde Nederlanden soude doen.

¹⁾ Jacob van Emmenes. 1635—1679. Zijn aantekeningen op Virgilius zijn na zijn dood voltooid en uitgegeven door Pancr. Masvicius onder den titel: Publius Virgilius Maro. Opera in tres Tomos divisa cum notis integris Servii, Philargyrii nec non J. Pierii var. lect. et select. plerisque Comment. Donati, Probi, Nannii, Sobini, Germani, Cerdae, Taubmanni et Aliorum. Quibus acc. observat. Jac. Emmenessii c. ind. Erythraei. Lugd. Bat. I. Hackius gr. in 8°. 1680.

²⁾ Volgens een aantekening door Mr. de Roever welwillend verstrekt, schijnt Bathasar v. d. Goes te Ancona een aanzienlijk koopman geweest te sijn. In 1648 en 1650 was hij te Amsterdam, waar hij schepen bevraachte met koorn tot een bedrag van 15 mille naar Civita Vecchia. Hij is ook ongetwijfeld de bedoelde, wien onder den naam Signor Balthassar van der Gores, door Giovanni Miel, schilder te Rome (1644—56) een schilderij wordt geteesterd. (Zie Bartolotti Holl, kunst te Rome.)

Het is seecker dat hier op door Engelant seer wert gegrolt dat hier van geen mentie in het Tractaet gemaect wert ende by ons sonder dat niet hadt behoer(en) geteyckent te werden. Syn oock Bevernink ende Odyck daer over vry scherp bejegent, d' eerste excuseert sigh dat het soo op het tipie quam ende geen tijdt over was om het op het nauste naertelesen. Ende Odijck dat hy sigh verlaeten hadde op den Heere Bevernink ende d' andere ende soo geteijckent. Veele oordeelen dat sulx met studie geschiet is om een stock int wiel te steecken.

Ick ben van gevoelen dat de Vrede niettemin syn voortganck sal hebben. Wat de reden van al dit traineren is ende Vranckryck op sulcke kleynigheden blyft staen daer hy nochtans de Vrede schynt te begeren is onbegrypelyck. Waarmede naer presentatie mynes diensts verblyve

(Adres :)	Myn Heer	Myn Heer
	Mijn Heer	UEd GDW Dienaer
	Myn Heer Nicolaes Heins	Daniel Elsevier.
	Resident	
		Tot
Bt.		Vianen

No. 60.

Mijn Heer

UED missive vande morghen ontfanghen nevens de ingeleijde voordien Groot Hertogh die niet voor Vrydagh kan versonden werden. Hebbe huyden schrijvens van Hamburg dat d'Heer Graevius daer gearriveert was ende een toer soude doen naerde Heer Trelsch ¹⁾ die doot kranck lach tot Utyen ²⁾.

¹⁾ Wie de heer Trelsch is? Volgens plaatsen in de Syll. Burm. schijnt hij onder de geleerden wel bekend en bijzondere vriend van Graevius. Hij hield zich langeren tijd te Utrecht op. In een brief aan Graevius van 11 Juni 1677 laat Heinsius zich zeer gunstig over hem uit.

²⁾ Utyen of Uttyn — ook gespeld Eutin, is een plaatsje in Holstein, noordelijk van Lubeck.

Mijn man is naer Francfort verreyt sal hem ordre gheven d'imperfectien (?) soo mogelijk voor UEd mede te brengen. Alsoo de tydt kort viel soo nam Monsr Hackius aen d'Heer Emmenes wegens de fouten in Virgilius beghaen te schryven dat dan ben verwachtende. Met d'Heer Rycke hebbe uytloopigh gesproocken ende syn Ed de Copye toegesonden om verandert te werden die dan ben verwachtende.

Jamblichus is wel tot londen aengekoomen ende hebbe mijn correspondent last gegeven hetselve boeck aen de Heer Gale te behandighen. De Copye de Herologius (sic) ¹⁾ sal laeten opsoecken ende UEd toezenden. Ick ben verlede weeck tot Nimweghen geweest de Fransche schijnen tenemael den Vrede te begheren ende sullen daertoe alles contribuieren. Vandaagh komt schryvens uijt Nimwegen ende den Hage dat de saecke wegens Aeth is geacommodeert ende de resterende differente pointen door de 2 Croonen aendesen staet haer uytpraeck verblyven sullende die voordien 21 deser moeten uytgesproocken werden als wanneer de teyckeningh sal geschieden, synde dit by wedersyts Ambassadeurs onderteykent, — daer op Monsr d' Avaux gisteren avont inden Hage is gearriveert: soodat nu aende Vrede niet te twyffelen schijnt. Ick houde de Vrede met de keyser mede seecker ende dat Vranckryck Nancij aen Duc de lorraine sal cederen. Waer mede naer presentatie mynes diensts verblyve

Amsterdam 13
Sept. 1678.

Myn Heer
UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

(Adres:)

Myn Heer
Myn Heer Nicolaes
Heims Resident Tot
Bt. Vianen

¹⁾ Bedoeld is natuurlijk „de Horologiis“, het „tractaetjen“ waarover in de vorige brieven werd geschreven. Zie noot van n°. 31.

No. 61.

Amsterdam 26 November 1678

Myn Heer

UEd missive nevens de proef van het Veers is verleden donderdag naer Duc de Montauzier gesonden verandert volgens UEd ordre. d'Heer Piso is verlede dijnsgach overleden, wert maendagh begraven ¹⁾. Hier nevens het boexken de Horologys door UEd mijn toegesonden. De siecte vande gieters heeft mijn tot noch toe opgehouden met de nooten van Holstenius voort te vaeren, nu hebben sy myn beloofd dat de A en B dynsdag sal bekoomen als wanneer dan vervolgens sullen voortgaen. Vermits het al op een letter loopt soo hebben soo veel Capitaelen niet om het nyt te drucken. Hebbe nu mede ordre gegeven om met de orationes ²⁾ ad Atticum voort te vaeren ³⁾. Nieuws valt hier vandaen niets te melden. Verblyve naer presentatie mynes diensts

Myn Heer
UEd GDW Dienaer,
Daniel Elsevier.

PS Alsoo genegen ben Isocratis Epistolae et Orationes Gr lat. in 8° te drucken hebbe daer over aende Heer Graevius geschreven die myn antwoord dat d'Editie in fol van Stephanus de beste is ⁴⁾. Hy oordeelt dat ick de nooten van Wolfius daer by behoorde te voeghen te basel gedruet, hy sal sien of hy achter aen eenige nooten kan byvoeghen. Versoecke hier over UEd advijs.

No. 62.

Amsterdam 23 December 1678

Myn Heer

UEd missive van 13 deser te recht ontvanghen. Hier nevens

¹⁾ Willem Piso, 1611—1678. Zie over hem Prof. B. J. Stokvis in zijn: „Discours d'ouverture du Congrès Internationale de Médécins des colonies. Amst. 1883.

²⁾ Lees: epistolae.

³⁾ Zie noot van n° 42.

⁴⁾ Zie noot van n° 39.

de Journaulx des scavans soo ben hebbende sal UEd trachten een vant Jaer 1668 te verschaffen, 't welck sal konnen doen dewyl besigh ben met de eerste deelen te herdrukken. D'ingeleyde vande Heer Klerck ¹⁾ ontfanghen. Dese dicken brief is van Joncker Engel de Ruyter wegens de d'Inscriptie van desselfs vaders Tombe. Verwachte antwoord wegens de proef van Isocrates UEd toegesonden. Hebbe UEd mede bekent gemaect hoe dat monsr Monck 79½ Ryxdaelders van Hornbeyn sedert Helenaes vertreck heeft ontfanghen, sulx versoecke soo veel voor mijn gelieft intehouden. Tsy aen gelt ofte goederen. Ick werde vande letter gieters onverdragelyck in het drukken vande noten over Holstenius opgehouden, hebbe myn beloofte dese weecke myn deselve te behandighen daerin verhoope sy hare beloften sullen houden.

Hier van daen valt niet nieuws te melden. Verblyve naer presentatie mynes diensts ende hertelycke groetenisse

Mijn Heer
UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier

P. S Hiernevens Cope van een Vers door d' Heer vanden Wal mijn gebracht ²⁾ in myn absentie ende geseyt dat daermede doen konde wat myn liefde, versoecke daerover UEd advys of het sal laeten drukken, ofte wel afgeschreven aendien vorst oversenden. Hebbe het niemant laeten sien als d Heer Francius die meynde dat Virque tagum Bibens vry hardt was ende sulx lichtelyck kost geholpen werden met quique Tagum Bibunt

¹⁾ Zie noot van n° 32.

²⁾ Als de brenger ook de maker van de hierna volgende ode is geweest en met den genoemden heer v. d. Wal, is Wallius, de jezuit bedoeld, wiens gedichten: Poematum libri IX, te Antwerpen in 12° in 1669 en in vermeerderden druk in 1699 (in kl. 8°) zijn gepubliceerd, dan is deze Ode nimmer in druk verschenen. In genoemde editie van 1699 komt zy althans niet voor, hoewel daarin andere verzen aan den gesloten vrede van 1678 gewijd, te vinden zijn. Ook naspringen, elders o. a. te Brussel gedaan door de bereidwillige bemoeiing van den heer G. A. van Trig, gaven geen nadere kennismaking.

daarmede UEd advijs over versoecke. d' Heer Francius synde van intentie om een veers te maecken opden selven Heer, vraegde myn particulierder naer desselfs geslacht wees syn Ed aen dat vertroude uyt de Panagyricus in Episcopu(m) Theodorum soo achter de Monumenta ¹⁾ komt, lichtelyck naerder bescheyt soude vinden. Bij aldien UEd eenige plaets konde aanwysen daer syn E beeter onderricht uyt soude kunnen haelen versoecke sulx met een letter gelieft te laeten weeten

Reverendissimo et celeberrimo Principi
 Ferdinando Dei et Apostolicae sedis Gratia
 Episcopo Paderbornensi S. R. I. Principi Comiti
 Pymontano et libero Baroni de Furstenberg
 nunc Monasteriensi Tiara (?) ad Eunden ordinem
 devoluto (?) Orbique Christiano Sperata Pace
 laetus Batavus H. M. P.

ODE EIPHNIKH

Plorata tot post Funera matribus,
 Post iam tot urbes excidio datas
 Mavors cruentus feriatos
 Esse iubet gladios et hastas:
 Ensis Batavus, Virque Tagum bibens,
 Belloque condunt, Teuto dein ferox
 Goethique thoraces ahenos
 Et galeas in aratra vertent:
 Cohors inermis, pectora Musica
 Nos Ferdinandum, Palladio arbore
 Phoebique decerpitis corollis
 Caesariem decorare sacram
 Praegestientes, conspicuum novâ
 Terras per omnes gentibus infula
 Trademus aevo, sospitamque

¹⁾ Monumenta Paderbornensia, ex historia Romana, Francica, Saxonica eruta, et novis inscriptionibus — illustrata. Accedunt Caroli M. Capitulatio de partibus Saxoniae, ex antiquissimo MS. Palatino Bibliothecae Vaticanae, et Panegyricus Paderbornensis Editio altera, priori *Amstelodani*, apud *Danietem Elsevirium*, 1672 in 4°. Zie Willems t. a. p. 1473.

Ausonio modulanda plectro
 Divam sonabis barbite luciam;
 Vita, piorum non sine gaudio,
 Vati redonata celebrem
 Collibus Angerijsque silvis.

No. 63.

Amsterdam 21 January 1679

Myn Heer

UEd missive van 19 deser te recht ontfanghen d'ingeleyde wederom nijt Italien ontfanghen. De Exemplaeren van Paterculus syn ten huysse van monsr van Campen gebracht om sonder ophouden naer Engelant gesonden te werden. Ick moet UEd in confidentie segghen dat de cotype door den Heer Rycke myn vande nooten van Holstenius toegesonden vry incorrect is, ende sulx myn nootsaect alle de proeven over te senden: twelck niet noodigh soude syn by aldien syn Ed de moyte wilde nemen vande copie met soo groote opmerckinge te lesen als syn Ed naederhant de proeven doet. Ende sal sulx sijn Ed vry lichter vallen: dewyl als dan sulx ter bequamer tydt kan doen, daer het nu moet geschieden of het geleghen komt of niet, ende soude daer door met het werck vry beeter kunnen gespoet werden. Hebbe sulx op huysden aan syn Ed geschreven.

Ick sal gaarne UEd advys nevens dat vande Heer Graevius wegens Isocrates te gemoet sien om daer over een finale resolutie re nemen.

Ick versoecke UEd aende dochter van Helena gelieft te schryven dat mijn de bewuste Ryxdaelders sult behandighen soo door haer man naer het vertreck van haer moeder van Hornbeyn syn ontfanghen, als byde quitantien van haer man syn blijkende, daer van UEd hier nevens cotype van ben oversendende. Want altyd op UEd hebbe gesien, ende is oock reden dat ick eenmael voldaan worde voor het gelt dat hy nu al voor 4 of 5 Jaeren voor myn ontfanghen heeft: doch hy heeft het op syn sweets gemaect ende gedacht beeter een ander mans gelt als geen ende dat sonder daer vande minste

kennisse te gheven. Ick hebbe om het boeck van Pere Symon geschreven ¹⁾, wil hoopen het sal bekoomen. Hier vandaen valt niet nieuws te melden. Die de brieven vanden Grooten Tresorier gelesen heeft kan wel sien watmen vande Engelsche te verwachten hadt. Verblyve naer presentatie mynes diensts ende hertelycke groetenisse

Myn Heer,
UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

D'Heer Munckerus Rector tot Haerlem ²⁾ presenteert myn te drucken een boeck de Intercalatione et rebus locisque ad eam pertinentibus libri IV ex praestantissimis quibusque qua veteru(m) qua recentiorum scriptoru(m) monumentis comportati et in gratiam studiosae juventutis nunc recens in lucem editi

Daer over UEd advys versoecke voor myn oordele het een langsaem boeck sal syn aengesien de materie

Van Monsr. Hornbeyn ontfanghen	40	Ryxd Carolynen.
den 2 September noch	20	Ryxd Carolynen.
den 28 April noch	10	Ryxd Carolynen.
den 14 July noch	20	Ryxd Craolynen.

90 Ryxdaeld.

Was geteeckent Helena de Groot —

Den 22 October ontfangen	95	k mt
Den 18 dito ontfange	31½	k mt
noch ontfangen	100	k mt
9 Febr. 1674 63	63	k mt
11 Febr. noch	71	k mt
11 Maert noch	37	k mt

398

398

¹⁾ Histoire critique du Vieux Testament, par le R. P. Richard Simon, prestre de la congrégation de l'oratoire. Suivant la copie imprimée à Paris, 1680 in 4°. Het werk verscheen te Parijs in 1678. zie verder de noot op 1589 van Willems t. a. p.

²⁾ Philippus Munckerus, Nassauer van geboorte; sedert 1668, na de hervorming der latijnsche school, rector te Haarlem. Hij stierf aldaar in 1683.

DeHeer fr. (?) Munck
 dese 398 **S** maecken 79½ Rijxdaelders.
 Concordat cum principali
 Dit is myn soo by copie van verscheyde onderteyckent
 den 8 Augusti 1678 overgesonden

(Adres:)

Myn Heer
 Myn Heer Nicolaes Heins
 Resident tegen woordigh
 tot
 Bt. Vianen

No. 64.

Amsterdam 2 February 1679

Myn Heer UEd missiven van 26 en 31 January te syner tydt ontfanghen, de laaste desen morghen. D'ingeleyde syn bestelt die voordien Groot Hertogh wert Monsr Guasconi ¹⁾ behandicht. Ick blijve UEd verobligeert voor dat wegens myn schult ten laste van Helenaes dochter gelieft sorge te dragen: doch sagh liever dat haer niets wiert gesonden voordat sy UEd ordineerde myn de bewuste penninghen te betaelen: alsoo sy in sulken geval te eerder daertoe sal resolveren, ende anders lichtelyck de saecke laeten drijven. ofte dat UEd de moijte nam van haer te schrijven dat dewyl ick UEd hadde laeten blijcken dat haer man sooveel gelt mijnent wegen hadt ontfanghen, ende ick niet hem maer aen UEd ofte desselfs ordre hadde geordineert die penninghen te betaelen, UEd myn niet langher myne penninghen hadt willen onthouden maer deselve aen myn hadt betaelt ende oversulx haer daer voor gedebiteert: soo soude sy wel haast schrijven of sy sulx appro-

¹⁾ Zie N°. 4.

beerde, in welcken geval dan vandie saecke soude afkoomen: want by aldien ick myn op UEd niet verliet soo soude ick arrest op hare goederen laeten doen, dat nu niet noodigh.

Ick hebbe drij Exemplaren van Vellejus aen Monsr van Campen behandicht die myn noch eergisteren geseyt heeft dat iemant derwaerts soude ghaen die deselve te lande mede soude nemen ende met het pacquetboot in weynigh daghen overgaen, ick sal trachten noch een voorde Heer Spanheim daer by te voeghen ofte ten minsten morghen aendien Heer schryven de ordre soo daertoe ben hebbende. Ick sal niet manqueren Holstény notas te laeten voortgaen als het maer aende Heer Ryeke niet manqueert. Ick bedancke UEd voorde sorge in Isocatres aangewent. Het is myn aangenaem dat de Heer Gronovius ¹⁾ tot leyden beroepen is, sal syn Ed daer over congratuleren, is de gagie int begin slecht soo kan syn E profijt uyt de Collegien trecken: doch UEd maght (maakt?) geen mentie of die ordinaris ofte extraordinaris is. Wanneer UEd antwoordt uyt Vranckryek wegens Virgily dedicatie sult hebben ontfangen sullen daer van een eijnde maecken.

De Vrede met den Keyser schynt klaer te syn dat nu met dese post sullen vernemen. Inde Donderdaegsche Courante staet de verkiesinge van onze Heeren. Als schepenen beginnen te sitten sal men nader hooren van het vrow mensch hier gevanghen, die de stoutheyt heeft vante loochenen, wat hier van worden sal moet de tydt leeren.

Het paxken met de twee Exemplaren van Paterculus voor fri l'Abbate Gradi ²⁾ en Cavalier del Pozzo ³⁾ syn tot Ancona geadresseert geweest aen sr. Balthasar vander Goes Coopman aldaer, aen welke d' Heer Gradi een letter soude kunnen schryven. Ick hebbe den Coopman alhier versocht een letter daer over aen syn correspondent te willen schryven dat hy aengenoomen heeft te doen. Waermede naer presentatie mynes

¹⁾ Zie noot op n° 56.

²⁾ Zie noot van n° 44.

³⁾ Vermoedelijk een zoon van Cassien del Pozzo die in 1657 stierf en op wien Car. Dati een lofdicht schreef.

onderdanighen diensts ende hertelycke groetenisse verblyve

(Adres :)

Mijn Heer
Mijn Heer Nicolaes Heins
Resident tegenwoordigh
Tot
Vianen

Myn Heer
UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

No. 65.

Amsterdam 18 February 1679

Myn Heer

UEd missive van 14 deser te recht ontvangen d' ingeleyde alle adresse gegeven, desen vanden Groot Hertooch is mijn gisteren behandicht. Hier nevens mede de proef vande dedicatie sooder noch iets aen manqueert gelieft het te laeten weeten alsmede wanneer deselve gelieft afgedruct te hebben. voorde banden sal goede sorge draghen die voordien Koninck ende den Dauphyn dienen wel in marroquin de levant de andere in Hoorn als voordien, sal goede sorge draghen dat wel sullen ingebonden werden die in marroquin de levant moeten a petit fer vergult werden dat hier een binder seer wel doet, Magnus ¹⁾ genaemt.

By aldien Helenaes doghter geen ordre stelt soo versoecke myn te syner tydt de bewuste penninghen gelieft toetesenden, sal UEd Acte van indemnatie ende van restitutie geven sooder iets mocht opte segghen syn. Hebbe hier cotype Autentyck van sijn ontfangh.

Met Stephani notae wert vlytigh voortgevaeren wil hoopen sulx die tot Romen sal animeren de rest ons te communiceren.

¹⁾ De bedoelde is de bekende boekbinder Hendrik Magnus, de zoon. Zie over hem en zijn vader Magnus Hendricks, de bijdrage van den heer J. F. v. Someren in Oud Holland jaarg. 1884 pag. 226—237.

De brief aende Heer Carpzovius gaet vande middagh voort ende sal daer een letter wegens de prys van Schefferus by doen.

Ick hebbe sedert myne laaste vanden Heer de Ruyter niet gehoort.

Vande saecken in Pruijssen hebbe geen nader tydinge doch wat sal het al helpen of de Ceurvorst daer wat voordeel doet: vermits de Vorsten van luneburgh als mede die van Munster genoegsaem met Vranckryck en sweden klaer syn. Naer ick geïnformeert ben sal sweden het Stift Bremen wederbekoomen alleen de luneburgsche Vorsten daer in eenige Ampten hebben ende een notable somme gelts. De Bisschop sal naer ick hoore 2 a 300.000 Escus hebben ende alles restitueren. Nu resteren alleen de koninck van Denemarcken ende de Ceurvorst van Brandenburg die haer wel sullen moeten bequamen. Dit komt dese 2 potentaten over vermits sy dat huys soo slecht gerecontreert hebben. Nu was het tydt voor ons om met dat huys ende munster een goede Alliantie te maecken tot onse securiteijt. Nieuw is hier anders niet. Verblyve naar presentatie mynes diensts ende hertelycke groetenisse

(Adres:)

Myn Heer
Myn Heer Nicolaes Heins
Tegenwoordigh Tot
Vianen

Myn Heer
UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier

No. 66.

Amsterdam 22 February 1679

Myn Heer

UEd missive nevens de proef vande dedicatie van Virgilius te stellen te recht ontfangen, sende deselve gecorrigeert wederom. soude deselve wel voor goet hebbe doen afdrucken: doch het begin vande pefatie lesende bevinde dat deselve met den

tegenwoordighen tydt niet overeenkomt, sulx deselve daer moet afgelaeten ofte verandert werden. By aldien deselve mocht achter wegens gelaeten werden sulx soude best koomen; alsoo dan even een bladt bleef, sijnde de pefatie ende dedicatie effen groot, ende soude die dan in plaets vande pefatie konnen koomen: Doch soodeselve weder daer bij moet koomen soo moet de dedicatie op een quartiertie apart koomen, waer op dan met den eersten UEd antwoordt ben verwachtende.

Wat de brieven belanght daer UEd in syne missive van mentie maect daer over hebbe d'ingeleijde missive ontfanghen, versoecke daer over UEd advijs, alhoewel voor myn selven daer in geen groote speculatie hebbe, vermits de brieven tensy van seer uytstekende luyden ende curieuse materien, selden wel verkocht werden. sal deselve nevens UEd advijs, met den eersten wederom verwachten.

Wat het binden vande Exemplaren belanght sal daer in goede sorge laeten draghen dat het eerste bladt in het kloppen niet sal oversetten ende verder observeren wat UEd by syne missive is begerende.

Het sal myn aengenaem syn dat UEd op Ovidius begint te dencken alsoo die in 8° soo wel als die in 12° weinigh meer voorhanden sijn.

De brieven op Sweden sullen apparentelyck niet eerder seckerder gaen, voor dat de Vrede tusschen Sweden en Denemarcken sal geslooten syn, ten ware sy over het gaen der posten accordeerden daertoe weynigh apparentie.

Ick hebbe sedert UEd missive aenden Heer de Ruyter gesonden vanden selven Heer niets vernoomen.

Het Exemplaar voordien Koninck sal in Blaw Turx leer a petit fer vergult laeten binden ende dat voordien Daulphijn int root, Turx leer: doch myns oordeels moeten die 2 Exemplaren op een wyse vergult syn ten ware UEd het anders ordonneerde. De Lunenburger Vorsten ende die van Munster twyfele niet ofte syn met Vranckryck verdraghen, d'eerste sullen 2 à 3 Ampten int stift Bremen behouden munster sal 2 a 300000 Ryxdaelders hebben, soo dat Denemarcken en Brandenburgh nu wel sullen moeten sigh voeghen. Myns oor-

deels was het nu de rechte tydt voor ons om met die vorsten
een Alliantie te maecken. Verders weete niet nieus. Verblyve
UEd GDW Dienaer

Daniel Elsevier

P S

Ady 23 Februarij ontfange UEd missive van 21 deser.
Hebbe voor weynigh daghen schryvens vande Heer Bigot
in date 31 January daer in myn schryft als volght

Je nay rien absolument sur l'Isocrate. et ie n'ay autre conseil
a vous donner que de suivre les advis de messrs Heinsius et
Graevius si vous avez occasion d'escrire a un d'eux vous leur
eseriver que monsr Huet m'a adressé pour eux un Exemplaire
de son livre intitulé Demonstratio Evangelica fol que ie leur
enverray aussitost que la Rivière de seine sera degelée.

Daer uyt blijkt niet dat hij aen UEd geschreven heeft.
D'ingeleyde op Florencen hebbe laeten bestellen. d Heer Guasconi
weet niet anders te segghen als dat de Groot Hertooch met
het gehele Hof sigh tegenwoordigh tot Pisa onthoudt: doch
wærde Heer Falconeri sijn woonplaets heeft kan hy niet segghen.

Nieus is hier niets. Het geene tot Deventer en Swol gepas-
seert is geeft bij veele vremde speculatiën. Verblyve als aen
d'ander syde.

(Adres :)

Myn Heer

Myn Heer Nicolaes Heijns

Resident tegenwoordigh

Tot

Vianen

No. 67.

Amsterdam 27 Februarij 1679

Mijn Heer

UEd missive van 24 deser op gisteren ontfanghen. Ick hebbe
UEd inde verlede weeck op Woensdagh onder Couverte van
de Heer Graevius geschreven wegens de dedicatie ende pefatie

op Virgilius, ende dat inde priefatie nootsakelijck iets myns oordeels soude moeten verandert werden, dewyl sulx metde dedicatie schijnt te stryden, staende inde priefatie, dat den oorloogh continueert, ende sullen op dese Exemplaren het Jaer 1679 gestelt werden ofte moet de priefatie van deze Exemplaren afgelaeten ende de Dedicatie inde plaets gestelt werden, daer op dan UEd antwoord sal verwachten om het Tytel bladt tot de grootpapieren (het welke ongedruet is blijven legghen) te laeten afdrukken ende de Exemplaren te laeten opbinden. Hebbe UEd verlede Saterdagh per Boode van Vianen een paxken van Hamburgh koomende toegesonden, twelck vertrouwe dat te recht sult ontfanghen hebben. Desen gaet weder onder couverte vande Heer Graevius. soo haast UEd antwoord sal hebben ontfanghen konnen de begeerde Exemplaren in 12 a 14 daghen gebonden sijn, daer UEd sijn overkomste naer kan dirigeren. Ick twyffel niet of Monsieur d'Avaux sal gelegentheyd genoegh vinden omde Exemplaren naer Parys te senden: Dewyl by dit maecken vande Vrede dagelyx Franschen van Nimwegen hier over naer huijs trecken, gelijk tegenwoordigh occasie is: doch als sulx niet kan syn sullen die met de Caros van Brussel senden, die alle weeck derwaerts rijdt, ende sal niet veel scheelen of 5 of 10 Exemplaren werden gesonden. Waarmede naer presentatie mynes diensts verblyve

Myn Heer

(Adres:)

Myn Heer
Myn Heer Nicolaes Heins
Resident tegenwoordigh
Tot
Vianen

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

No. 68.

Amsterdam 21 Maert 1679

Mijn Heer

UEd missiven van 16 en 19 deser te recht ontfanghen. Ick hebbe eijndelijck occasie gevonden om de Exemplaren door

den majoor Brunnichuijsen soo verlede maendagh naer Parys over Hooghstraten is vertrocken, te senden: dito Brunnichuyzen heeft myn geassureert dat hy sich onder weghen niet zal ophouden maerdese boecken acnstonts bestellen daer tydts genoegh toe is. Dewyl verstae den koninck eerst int midden vande toekomende maent van Parys sal vertrecken. Dito Brunnichuysen gaet om de Rhyngraef te accompagneren, hebbe de boecken sondagh per postwagen gesonden. Hebbe deze occasie moeten waernemen alsoo aen het fransche Hof geen occasie was. Het Exemplaeer voor Monsieur d'Avaux nevens UEd missive sal morghen voortsenden, desselfs Titulen gaen hier nevens. Alle de Exemplaren voor Vranckryck syn vaerdigh gaen morgen naer Rouen. Ick verwachtte UEd missive voordien Vorst van Munster om aenden selven syn Exemplaeer te senden, daer by dan een Exemplaeer van Francius sal voeghen. Wanneer UEd myn ordineert wegens d'andere Exemplaren voor Italien ende andere plaetsen te disponeren sal sulx aenstonts geschieden. Hier nevens een vergult Exemplaeer. Vande groote Exemplaren syn maar omtrent 40 daer UEd sikh in het distribueren naer gelieve te reguleren. Ick hadde gedacht UEd maer over 25 soude gedisponeert hebben van dat papier.

Voor 1 Aem Bleeckert sal sorghe draghen. Het is myn leet te sien dat UEd met een Festiaen (?) gequelt is, wil hoopen sulx nu sal voorbij sijn ende sal strecken tot UEd gesontheyt.

Hier nevens het vergult Exemplaeer voor UEd. Myns oordeels sullen de vrienden sikh met ordinaris papier wel contenteren: doch soo langh als groot papieren hebbe syn de selve tot UEd dienst.

Buyten de Courante is hier niet nieus. De Hertogh van ijorck vertreet donderdagh naer Brabant. Men verlanght wat het Parlement sal onderhanden nemen. Het schijnt d'Equipagie in Vranckryck slap backt. Verblyve naer presentatie mynes diensts ende hertelycke groetenisse

Myn Heer

UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

Hier nevens een proef van Festus soomijn door duc de Montauzier gepresenteert wert te drucken: doch begeert die als de andere voordien Dauphijn in 4to Daertoe geen genegenheit hebbe. d'Heer Gronovius soo syne Oratio Inauguralis gedaen heeft ende vande Curateuren met 1000 guldens s' Jaers is begifticht, is van daegh hier gepasseert, liet hem het sien: doch hij oordeelde dat het niet veel besonders was. Versoeke hier over UEd advijs ende dat myn sulx op het spoedichste gelieft wederom te senden.

Hier nevens een Catalogus van Holmale die versoecke wederom te mooghen hebben ende 2 andere soo mooght behouden die van knyf wert verwacht.

No. 69.

Amsterdam 25 maert 1679

Myn Heer

UEd missive desen morghen per boode ontfanghen. d'Heer Brunnichuysen soo het pacquet voor Monsieur de Montauzier medegenomen heeft, verhoopt in 6 daghen tot Parys te sijn. Te waeter hebbe door schipper Reyndert Joosten 10 Exemplaren ingebonden gesonden aende Heer Bigot, waeren seer curieus ingebonden, UEd gelieven aenden selven te schryven dat hy iemant stelle om die vanden schipper afte vorderen, syn aen dien heer selfs geadresseert: alsoo myn correspondent aldaer in ongelegenthey is.

UEd indispositie is mijn van herten leet, wensche UEd haast van dese quade gast magh bevrijt sijn. dewijl Helenaas dochter geen ordre stelt ende ick myn gelt nu soo veele Jaeren te buyten gestaen hebbe: soo soude UEd myn dienst doen van dat gelt myn te betaelen, sal UEd een acte van indemniteit gheven.

Ick hadde UEd vergeeten de Tytels van Monsieur d'Avaux opte geven deselve staen in fine deser, sijn Exemplaer hebbe hem al voor ettelycke daghen toegesonden. Ick hebbe gheen

regard genoomen wat Jaer opden koperen tytel stont ende is myn vrent dat myn drucker daer geen acht opgenomen heeft: doch is nu te laet. Daer is een persoon tot Mechelen te weeten een Boeckvercooper soo myn presenteert boecken in de Auctien aldaer ten meesten profyte te koopen. Bij aldien UEd iets gelieft gekoft te hebben, t'sy indie vande Heer van Holmale ofte die vande nevensgaende Catalogue, kont myn den hoochsten prys adviseren, sal dan ordre stellen dat deselve voor UEd ten minsten pryse ingekoft sullen werden.

Ick hebbe geen genegentheyt tot het drucken van Festus sal oock sulx op de beleefste wyse excuseren. De Catalogus vande Heer Holmale magh UEd vrij houden is mijn niet wedergesonden. Hebbe niens uijt Engelant bekoomen Jamblichus Gale fol. kost 5 guldens, Herodianus Gr lat ¹⁾ 8° 25 stuijvers Minucius Felix 12 stuijvers ²⁾ in 12. Uit lijjon Abregé de la Philosophie de Gassendi 7 Guldens 10 st. ³⁾ l'Amé des Bestes 12. De Bussieres opera Poetica 12. Dangieres Carmina 12. Carmuelis Dialectis fol. De Antiquis Causis Episcoporu(m) 4° item de Antiquo Jure Presbyterorum 12. Conguisa di Messina 4° 3 voll Deschales opera mathematica fol. D'ingeleyde vanden Groot hertoogh op gisteren ontfangen.

Buyten de Courante is niet niens, den Hertoogh van yorck is gisteren vertrocken men vertrouwt naer Breda. Daer wert geseyt dat Villa Hermosa difficulteyt maect om denselven sonder ordre van syn koninck te recipieren. Waer mede naer presentatie mynes diensts ende hertelycke groetenisse wensche UEd herstellinge in gesontheyt ende verblyve

Myn Heer
UED GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

¹⁾ Herodiani Historiarum libri octo Gr. Lat. et notis illustrati in 8° Oxoniae 1678 (edid. Joh North) — (Cat. Elsevier 1681 p. 221).

²⁾ Willems, pref. maakt gewag van den Octavius van Minutius Felix handelende over de ijdelheid der afgoden etc.: Uit het Latyn door Mr. A. Elsevier, te Amsterdam bij Joh. et Gil. Janszonius v. Waesberge 1696 in 8°, 126 pp W. betwijfelt of deze A. Elsevier de boekverkooper te Leiden (1652—1712) geweest is.

³⁾ De bewerker is Bernier, Abrégé de la philosophie de Gassendi, Paris 1678, 7 vol. in 12°.

No. 70.

Amsterdam 18 April 1679

Myn Heer

UEd missive van gisteren te recht ontfanghen. Hebbe tot Uytrecht ordre gegeven om de 200 guldens te ontfanghen. Het geene de dochter van Helena oversent accordeert met het geene ick ontfanghen hebbe, derhalven sende het UEd wederom. Wil hoopen UEd in korten in volkoomen gesontheit sal herstelt sijn. Hebben UEd missive nevens de twee Exemplaren groot papier van Virgilius naerden Hage aende Heer Silvercroon ¹⁾ gesonden. Ick hebbe alle die Exemplaren groot papier laeten binden soo mosten vergult syn, ende die naer Vranckrijk gesonden, ende nu dese 2 naerden Hage, de rest sal laeten binden alsmede eenige van kleijn papier. Op de groot papieren hebbe aengeleyt 50 Exemplaren ende heeften maer 48 nijtgelevert. Wat ordre daertoe gegeven is myn vergeeten, ende dewyl mr Jacobus doot is, kan het niet vrighen: doch is wel apparent dat soo veel op aengeleyt syn als UEd begeert heeft, want de onkosten met het versteecken evenveel is ende komt maer op het papier aen dat maer de helft scheelt kostende dit groot papier eens zoo veel als het andere. Vande vergulde hadde noch 5 Exemplaren daer van gelieft te disponeren. sal myn informeren of de Nuntius haast sal vertrecken bij welke occasie de Exemplaren voor Roomen bequamelyck souden konnen bestelt werden. De Catalogus van knijf is myn niet ter hande gestelt. Daer is hier in November laastleden een Boeckvercooper geweest seer inde goede gratie van Monsieur de Montauzier: doch deselve is noch voorde Vorst verrocken. Bij aldien UEd eenige opera heeft daeraen de laaste stucken manqueren gelieft mijn daer van memorie te senden, sal myn debvoir doen UEd deselve te procureren. Van Me-

¹⁾ Johan Philip Silvercroon, zoon van Petter Spierinck Sylvercroon, resident van Zweden hier te lande tot 1651 — behartigde als gecommiteerde en als commissaris van 1662 tot 1679 in verschillende aangelegenheden de belangen van Zweden in den Haag. (Zie Mr. v. d. Burgh gezantschappen door Zweden en Nederland, den Haag 1886.)

chelen hebbe noch geen bescheyt, alleen dat mijn correspondent myn heeft laeten weeten dat het sal waernemen vermits geen nader brieven van Engelant gekoomen syn is daarvan buyten de Courante niet nieuws. Verblyve naer presentatie mynes diensts

(Adres:)

Mijn Heer
Myn Heer Nicolaes Heins
Resident Tot
Vianen.

Myn Heer
UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

No. 71.

Mijn Heer

UEd missive van 26 passato te recht ontfanghen. Wanneer naer Engelant aande Heer Spanheim schryve sal syn Ed wegens syn boexken bedancken. Het is mijn lief UEd het selve wel gemaect vint. De Exemplaren van Virgilius syn door Schipper Jan Willis op Livorno versonden ende geadresseert aen Abbate Bassetti soo dat niet twyffele ofte sullen wel te recht koomen. Het is myn leet het met de Vellejus Patereulus soo slecht gegae is. In Holsteny Notae syn al 46 bladen gedruet; by aldien d'Heer Ryeke ons van wat meer copye versagh souden daer spoediger mede voortgaen, heeft beloofd in dese vacantie copye te prepareren: soo sulx niet geschiet sal het slechte voortganck hebben,¹⁾ doch hoope dien Heer inde aenstaende weeck te spreecken als wanneer syn Ed de saecke mondelingh sal recommanderen.

Wat het boexken vande Heer Gradi belanght by aldien UEd myn het selve gelieft toetesenden sal sien of het selve myn dienstigh dunct te drucken, ofte anders het selve UEd aenstonts wedsenden. Ick hebbe van mijn vriendt advys dat deselve d'Exemplaren van Virgilius aende grooten (?) hadde doen behandighen: doch bemercke uyt UEd missive dat daer

¹⁾ Zie brief N°. 31.

van alrede advys hebt bekoomen. d'Heer Bigot schrijft myn dat de Heer Pearson een boeck heeft van eenen Eusebius de locis S(anc)tis mede uyt medalien gehaelt die syn Ed meynt dat mede wel by de Noten van Holstenius in Stephanum souden passen, waerover UEd advijs versoecke. Waermede naer presentatie mynes diensts verblyve.

Myn Heer
UEd GDW Dienaer
Daniel Elsevier.

Amsterdam 1 July 1679

Ick hebbe de Catalogus van Halmale ¹⁾ daer bygeset alles wat ieder boeck gekost heeft, wil het UEd wel voor eenige daghen leenen doch soude het niet kunnen int geheel misschen.

(Adres:)

Myn Heer
Myn Heer Nicolaes Heins Resident
tegenwoordigh Tot
Vianen

Bt.

¹⁾ Lees Holmale.

REGISTER.

(De cijfers duiden de nummers der brieven aan.)

A.

- Alantswijn. 7, 19.
Alphen (Eva van), Zie Elsevier, (niet).
Ammianus Marcellinus, edit. van Valesius, 23, 27, 29, 31, 45.
" noten v. Lindebrogius 24.
Arnobius, 22, 23, 24.
d'Avaux, 60, 67, 68, 69.

B.

- Barentsen (Frans), kapitein van het schip Londen. 18.
Bassetti (abt). 71.
Beuningen (van) 54.
Bevernink 47, 59.
Bigot (E.) 5, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 31, 33, 36, 45, 46, 55, 56,
66, 69, 71.
Binckes (Schout bij nacht) 45.
Bipontinus (Poirrel) De Deo Anima et Malo 24.
Blau (Blaeu) (Pieter) Secretaris 15, 16, 18.
" " (Joan) 15, 16.
Brunnichuysen 68, 69.
Bussières (de) opera Poetica in 12°. 69.

C.

- Caesar (Julius)* 21.
Campen (van) 63, 64.
Caramuelis, Dialectic in fol. 69.
Carpzovius 7, 11, 17, 19, 26, 32, 33, 53, 65.
Celsus Constantinus (Julius), de rebus gestis Caesaris, 21, 43, 45, 46, 47.
Cicero (Epistolae ad Atticum) 42, 45, 61.

Claudianus (in usum Delphini) 21.
Cluverii Germania (laatste druk) 16.
Curtius (Rufus) 34, 35.
 Cuyper 31.

D.

Dangières, Carmina in 12°. 69.
 Datus (Carolus) 17, 20.
Deschales, Opera mathematica in fol. 69.
 Duyts (Jan) 59.

E.

Elsevier (Daniël) 37, 48.
 " " zoon 47.
 " " nicht (Eva v. Alphen?) 5, 6, 7, 22, 23, 24.
 Emmenes (Jacob v.) 59, 60.
 d'Estrades 44.
Eusebius de locis sanctis 71.

F.

Fagel (raadpensionaris) zijn exemplaar van den *Vellejus Paterculus* 50.
 Falconerius (P.) 11, 17, 66.
 Febvre (le) 33.
Festus, (in 4° te drukken) 68, 69.
Foreest (Poemata) 31.
 Francius (Petrus) 20, 62, 68.
 Fürstenberg (F. von) 11, 36, 54, 61, 62 (*ode egyptien* aan hem) 62.

G.

Gale (Thom.) 47, 48, 50, 55, 56, 59, 60, 69.
 Glasemaker 27, 29, 40, 54.
 Goes (de heer) 16.
 Goes (Balthasar v. d.) 59, 64.
 Gool (Mr. Theod.) 56.
 Graevius 10, 13, 18, 20, 39, 47, 50, 52, 57, 58, 60, 61, 63, 66, 67.
 Gradi (Steph.) abt. 44, 64, 71.
 Gronovius (waarschijnlijk Laurentius Theodorus) 13, 15, 16, 18, (56?)
 " (Jacobus) (56?), 64, 68.
 Groot (Helena de) zie Helena.
 Groot (Pieter de) 18, 19.
 Groothertog v. Toskane, Cosmus III. 11, 16, 44, 60, 64, 65, 66, 69.
 Guasconi 1, 4, 5, 13, 14, 15, 21, 22, 27, 28, 29, 64, 66.
 Gudius 19.

H.

- Hackius 1, 26, 60.
 Halmale of Holmale (catalogus) 68, 69, 71.
 Heinsius (Daniël) 4.
 " (Nicolaas) 21, 66, 68, 69, 70.
 Helena (gouvernante van Heinsius) 22, 23, 31, 40, 45, 51, 54, 62, 63.
 " zwager 31.
 " dochter 31, 63, 64, 65, 69, 70.
 " schoonzoon 40.
Herodotus edid. Th. Gale, 47.
 Hillersbergen 2.
 Hogersé 31.
Holstenius, (In Stephanum Byzantium edid. Rycke) 29, 31, 32,
 41a, 43, 45, 46, 47, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 71.
 Hoornbeyn, Hornbeyn 30, 31, 40, 42, 45, 47, 48, 51, 52, 54, 62, 63.
Houssaye (Annette de) Relation du Conclave 19.
Huet (P. D.) Demonstratio evangelica 66.
 Huygens, zie Zuylichem.

I. J.

- Jacobus (Meester) binder 70.
Jamblichus, De Mysteriis etc. 47, 48, 50, 52, 55, 56, 59, 60, 69.
 Jenkins 47.
Journaux des savans 57, 58.
 Joosten (Reyndert) schipper 69.
Isocrates (cum notis Wolfii etc.) 39, 61.
 " *Isocratis Epistolae et Orationes Gr. et Lat. in 8°.* door
 D. Elsevier te drukken, 61, 62, 63, 64, 66.

K.

- Klerck (waarschijnlijk Klenck) 32, 33, 62.
 Knijf (catalogus) 70.
 Koenig (Samuel) 58.

L.

- Lambecius 19, 57.
 Langerman 53.
 Le(e)nwen (Diderik van Leyden van) 50, 51.
 Lindebrogius, Zie *Ammianus Marcellinus*.

- Livius* 13, 15, 16, 18, 19, 42, 57.
Livii opera c. notis variorum 8, 9.
 " " sine notis 47.
 Lotharingen (Hertog van) 20, 25, 60.

M.

- Magnus 65.
 Manuscripten (uit de Keizerlijke bibliotheek) 19.
 " zie Elsevier (niet).
Marcellinus. Zie *Ammianus*.
 Menage 31
Meursii Creta 7.
 Monck (Munck?) 40, 47, 48, 52, 62, 63.
 Montauzier 7, 8, 16, 51, 55, 56, 61, 68, 69, 70.
 Munckerus, rector te Haarlem 63.
 Munster (Vorst v.) 68.

N.

- Nuntius v. Rome 70.

O.

- Odyck (Willem van Nassau, heer van) 59.
 Oranje (Prins van) 47.
Ovidius ed. in 24°, 4, 5.
 " " " 12°. (te herdrukken) 4, 16, 66.
 " " " 8°. 4, 16, 66.
 " revisie 17.
 " commentaria 25.

P.

- Paterculus (Vellejus)* 20, 28, 71, copie, text 27, 28, 41, drukken, correctiën, proeven 226, 9, 31, 32, 45, 46, 49, 54, laatste blad 48, tytel 48, nooten 40, 41, index 42, Exemplaren 48, 50, 51, 54, 55.
 Exempl. v. Heinsius 52, verzending 49, 50, 52, 57, 59, 63, 64.
 Pearson (Bisschop) 47, 71.
 Pels 55.
 Pinedo 47.
 Piso (Willem) 61.
Plinii Epistolae 48.
 Poirret zie Bipontinus.
Pollucis Dictionarium 7.
 Pozzo (Cavalier del) 64.

R.

- Rootsteen (Rothstein) Deensch admiraal 11.
 Rothe (pasquillen) 17.
 Ruyter (Admiraal M. A. de) begrafenis 20, tombe 62.
 " zijn zoon Engel 62, 65, 66.
 Rutgersius (Janus) portret 32, 33, 34, 36, 55.
 gedicht daaronder 35, 39 (?)
 kosten-rekening 37.
 plaat 35.
 Ryeke 8, 29, 31, 32, 39, 41, 46, 53, 54, 57, 59, 60, 63, 64, 71.
 " (neef) 33.
 " (beminde) 39.
 Ryeke, zie Holstenius.

S.

- Sabellicus* (noten) 8, 10.
 Schefferus 32, 65.
 Sigonius 10.
 Silvercroon (de heer) te 's Hage 70.
 Somer (Ds. Bernardus) 56, 57.
 Spaen (generaal) 47.
 Spanheim (Ezechiël) 54, 64, 71.
 Spanheim (Ezechiël.) *Discours sur la crèche de notre Seigneur* 26.
 Spangings (Kabinet) 15, 16, 17.
 Spangius, de *Urbibus* 42, 47, 56.
 Spicker 48.
 Symon (Père) *Histoire critique du vieux Testament etc.* 63.

T.

- Thuanus vers: *Posteritati*, etc. 26, 27, 28, 30, 31, 33, 40.
 " *Histoire in tomo de vita sua* (edit. Geneve) 31.
 cotype, commentaria 32.
 afdrukken 33.
 Trelsch (de heer) 60.

U. V.

- Valesius, zie *Ammianus Marcellinus*.
 Viequefort 1.
 de Villahermosa (hertog) 69.

- Vergilius, c. nolis integris Servii etc.* in 8°. 1.
leidsche editie 12 — Aeneas (praefatio) 10.
- Vergilius*, (edid. Heinsius) catalecta 10; text 2, 10; proeven, bladen 3, 4, 6, 7, 8, 9; afgedrukt 11, titel 4, 10, 12, 67; titelplaatje 13; Errata 10; Index 10.
Praefatio 66, 67, Dedicatie, vers. 54, 55, 61, 64, 65, 66, 67.
Exemplaren 13, 14, 54, 66, 68, 69, 70, 71, exemplaar van den Koning 65, 66, exemplaar van den dauphin 65, 66, 67, 68, verguld exemplaar van Heinsius 68, exemplaar van den gezant d'Avaux 68, 69. Binden 65, 67, 69, 70.
- Vossius (Gerard Johz. de vader) 21.
Vossius (Isaac of Gerardus) 20, 54.
Vredestractaat te Nijmegen 59.

W.

- Wal (v. d.) 39 (lat. vers.) 62.
Willis (Jan) schipper 71.
Wiequefort, zie Viequefort.
Wolganck 7.
Wolfius, zie *Isocrates*.

Y.

- Yorck (de hertog van) 68, 69.

Z.

- Zuylichem (de heer van) 26, 27, 32.

Namen van steden en plaatsen.

Aeth 55, 60.

Ancona 59, 64.

Bazel 61.

Breda 69.

Bremen 65, 66.

Brussel 67.

Cambridge 47.

Dantzigh 53.

Deventer 66.

Doornyk 42.

Dordrecht 35.

Duyns 7.

Florence 17, 22, 66.

Francfort 14, 60.

Geneve 7.

Gottenburgh 11.

's Gravenland 2, 37.

Den Haag 28, 57, 60, 70.

Hagenau 10.

Hamburg 20, 57, 58, 60, 67.

Harlingen 8.

Hooghstraten 68.

Hoorn 15.

Lantskroon 11.

Leyden 1, 6, 22, 59, 64.

Leipzig 22, 29, 33, 57.

Livorno 15, 16, 18, 71.

Londen 8, 46, 47, 52, 59, 60.

Luneburgh 65.

Maastricht 9, 10, 55.

Mechelen 69, 70.

Medemblick 10.

Messina 6.

Metz 25, 43.

Moscow 2, 33.

Munster 44, 54, 65.

Nancy 60.

Nimwegen 33, 34, 35, 44, 47, 57, 60, 67.

Oudenaerde 55.

Oxford 47.

Paderborn 4, 33.

Palermo 8.

Parijs 6, 19, 21, 43, 46, 47, 55, 67, 68, 69.

Philipsburg 9, 10.

Pisa 66.

Reinhausen 7.

Roomen 15, 46, 59; 65, 70.

Rouaen 10, 23, 68.

Rijssel 41*a*.

Stetyn 40.

Stockholm 31, 47, 53.

Straalsund 42.

Tabago (eiland) 45.

Thionville 22.

Toulon 6.

Utrecht 34, 50, 70.

Utyen (Uttyn of Eutin)

Vianen 14, 67.

Zwolle 66.

Titels van boeken, in de brieven vermeld zonder naam
van den schrijver of bewerker.

Description de la Trappe 49.

Bail des fermes et Gabelles de France 49.

(Tractaetjen) de Horologiis 31, 36, 43, 44, 60, 61.

Histoire d'Abdias 32.

Herodiani Hist. libri octo Gr. Lat. et notis illustr. in 8°. Oxon.
1678 (edid. Joh. North?)

Essais de morale 4me partie in 12°, 58.

Minucius Felix in 12° 69.

Abregé de la Philosophie de Gassendi 69.

l'Ame des Bestes in 12° 69.

De antiquis Causis Episcoporum in 4° 69.

De antiquo Jure Presbyterorum in 12° 69.

Conquista di Messina in 4°, 3 voll. 69.
